

## **PUHEMIESNEUVOSTON EHDOTUS 1/2003 vp**

**Puhemiesneuvoston ehdotus laiksi eduskunnan virkamiehistä sekä eduskunnan päätöksiksi eduskunnan kanslian ohjesäännön ja valtion tilintarkastajien johtosäännön muuttamisesta**

### **EHDOTUKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Puhemiesneuvosto ehdottaa säädettäväksi uuden lain eduskunnan virkamiehistä, jolla korvataan 1 päivänä tammikuuta 1995 voimaan tullut nykyinen laki.

Uuteen lakiin sisältyvät yhtenä kokonaisuutena eduskunnan virkamiehiä, virkasuhteita ja virkoja sekä virkaehtosopimuksia, työrauhaa ja työriitoja koskevat säännökset. Merkittävimmät uudet säännökset koskevat virkaehtosopimusjärjestelmän käyttöönottamista eduskunnassa. Palvelussuhteen ehdoista sovitaan työnantajan ja virkamiesyhdistysten kesken nykyisen neuvottelumenettelyn sijaan. Lakiin sisältyvät myös virkamiehen oikeusturvaa parantavat muutoksenhakua koskevat säännökset virkasuhdeasioissa. Lisäksi laissa otetaan huomioon valtion virka-

mieslaissa tapahtuneet muutokset. Muutoin uusi laki perustuu pääosin voimassa olevaan sääntelyyn. Muutosten määrästä johtuen ehdotetaan voimassa olevan lain korvaamista kokonaan uudella lailla.

Uuden eduskunnan virkamieslain johdosta ehdotetaan myös eduskunnan kanslian ohjesäännön ja valtion tilintarkastajien johtosäännön muuttamista. Lisäksi puhemiesneuvoston ehdotusta täydentää erillinen lakialoite Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain ja työtuo- mioistuimesta annetun lain muuttamisesta.

Puhemiesneuvoston ehdotukset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty.

### **YLEISPERUSTELUT**

#### ***1. Nykytila***

Valtion virkamiehistä annettu laki (750/1994) on tullut voimaan 1 päivänä joulukuuta 1994. Lakia, jota ei sovelleta eduskunnan virkamiehiin, on sittemmin muutettu useita kertoja.

Eduskunnan virkamiehistä säädetään 1 päivänä tammikuuta 1995 voimaan tulleella lailla eduskunnan virkamiehistä (1373/1994). Tämä

laki, johon ei ole tehty valtion virkamieslain tapaan muutoksia, on alunperin vastannut valtion virkamieslain säännöksiä eduskunnan asemasta ja tehtävistä johtuvin poikkeuksin.

Lisäksi 1 päivänä tammikuuta 2001 voimaan tulleeseen Valtiontalouden tarkastusvirastosta annettuun lakiin (676/2000) sisältyy eräitä virkamieslainsäädäntöön kuuluvia säännöksiä.

Eduskunnan virkamieslain 42 §:n 1 momentin mukaan eduskunnan palvelussuhteen ehdoista on voimassa, mitä kansliatoimikunta päättää. Ennen päätöksentekoa asiasta on neuvoteltava neuvottelukelpoisten virkamiesyhdistysten kanssa sekä kuultava virastoja ja laitoksia. Nykyinen palvelussuhteen ehtoja koskeva sääntely ei vastaa perustuslain 80 §:stä johtuvia vaatimuksia. Lisäksi laista puuttuvat virkamiehen oikeusturvaan kuuluvat säännökset muutoksenhausta virkasuhdeasioissa.

## 2. Keskeiset ehdotukset

### 2.1. Laki eduskunnan virkamiehistä

#### 2.1.1. Virkaehtosopimusjärjestelmä ja muutoksenhaku

Puhemiesneuvosto ehdottaa eduskunnassa otettavaksi käyttöön oma virkaehtosopimusjärjestelmä. Virkamiesten palvelussuhteen ehdoista sovitaan työnantajan ja virkamiesyhdistysten kesken.

Tarkoitus on, että virkaehtosopimusjärjestelmä rakentuu valtion yleisen virkaehtosopimusjärjestelmän pohjalle eduskunnan virkamiehiä koskevin poikkeuksin. Sopimusjärjestelmän käyttöönottovaiheessa esimerkiksi kansliatoimikunnan päätös henkilöstön työajasta eduskunnan virastoissa (annettu 2.5.2003), kansliatoimikunnan päätös istuntolisästä, istuntopäivystysvapaasta ja ylityökorvauksesta (annettu 30.3.1989), kansliatoimikunnan päätös ylitöiden ja haitallisena aikana tehdyn työn korvaamisesta (annettu 14.6.1990) ja kansliatoimikunnan päätös eduskunnan kanslian, valtioneuvoston kanslian ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkamiesten vuosilomamääräysten tarkentamisesta (annettu 31.10.1998) on tarkoitus ottaa osaksi eduskunnan virkaehtosopimusta. Muutoinkin lähtökohtana on, että virkaehtosopimusjärjestelmään siirryttäessä nykyiset palvelussuhteen ehtoja koskevat normit jäävät voimaan.

Lisäksi ehdotetaan, että uuteen lakiin sisällytetään säännökset virkamiehen oikeudesta ha-

kea virkasuhdeasioissa muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

#### 2.1.2. Valtion virkamieslainsäädännössä tapahtuneet muutokset

Valtion virkamieslakiin on tehty sen voimaantulon jälkeen seuraavat muutokset:

— ylimpien virkamiesten sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuus (8 a §, 604/1997),

— virkaa hakeneen velvollisuus pyynnöstä antaa tehtävän hoidon terveydellisiä edellytyksiä koskevia tietoja (8 b §, 604/1997),

— syrjintäkielto: sukupuoli mainitaan luettelossa suoraan, viittaus tasa-arvolakiin poistettu (11 §, 692/1995),

— viranomaisen velvollisuus antaa pyynnöstä virkamiehelle palkkatodistus (13 §:n 2 momentti, 566/1997),

— sivutoimen harjoittamista koskevan ilmoituksen tai lupahakemuksen yhteydessä esitetyt tiedot välimiesoikeuden asianosaisista ovat salassapidettäviä (18 §:n 5 momentti, 387/2001),

— virkamies on virkavapaana suoraan lain nojalla myös, jos hän on Suomesta valittuna Euroopan parlamentin edustajana (23 §:n 2 momentti, 566/1997),

— uusi momentti lomautetun virkamiehen oikeudesta saada korvaus irtisanomisajan palkan menetyksestä (29 §:n 3 momentti, 480/1999),

— lisäys: irtisanomisaika on virkamiehen puolelta 14 päivää, jos palvelussuhde valtioon on jatkunut enintään vuoden (30 §:n 4 momentti, 147/1996),

— viranomaisen oikeus painavasta syystä päättää, että virkamies voi jatkaa samassa virkasuhteessa eroamisiän jälkeen määräajan, enintään vuoden (35 §:n 2 momentti, 604/1997) ja

— vastaava säännös määräaikaisista virkamiehistä (35 §:n 3 momentti, 604/1997).

Puhemiesneuvosto ehdottaa edellä mainittujen valtion virkamieslakiin tehtyjen muutosten huomioon ottamista uudessa eduskunnan virkamieslaissa. Valtion virkamieslakiin on lisäksi tehty muutoksia, jotka luonteensa puolesta eivät koske eduskunnan virkamiehiä.

### 2.1.3. Muut muutokset

Eduskunnan virkamieslakia ehdotetaan selkeytettäväksi ottamalla keskeisimmät toimivaltasäännökset lakiin. Laissa säädetään päätösvalasta nimittämistä, virkavapauden myöntämistä, viran siirtoa, virkamiehen siirtämistä, virkasuhteen muuttamista osa-aikaiseksi, kirjallisen varoituksen antamista, virkamiehen lomauttamista, virantoimituksesta pidättämistä, virkamiehen irtisanomista ja virkasuhteen purkamista koskevilla asioilla.

Lakiin sisältyvät myös kokonaan uudet virkasuhteen hakumenettelyä, kielitaitovaatimuksia ja muita erityisiä kelpoisuusvaatimuksia koskevat säännökset.

Uudessa laissa on ilmaistu eduskunta yleiskäsitteisenä työnantajana. Vastaavaa kirjoittamistapaa noudatetaan valtion virkamieslaissa. Työnantajana eduskuntaa edustaa eduskunnan kansliatoimikunta tai se eduskunnan virasto, johon virkamies on sijoitettu.

Työnantajatoimivaltaa on laissa selkeytetty siten, että keskeinen päätösvalta ilmenee suoraan laista kansliatoimikunnan ja eduskunnan virastojen kesken. Samalla on voitu korvata useissa kohdin nykyisen lain ilmaisu "asianomainen viranomais" käsitteellä "työnantaja". Eduskunnan kanslian osalta on kuitenkin huomattava se erityispiirre, että kansliatoimikunta käyttää merkittävää työnantajatoimivaltaa kyseisessä virastossa.

Työnantajatoimivalta määräytyy luonnollisesti osaksi myös virastojen sisäistä hallintoa koskevien normien nojalla samoin kuin esimiesaseman perusteella.

### 2.2. Eduskunnan päätös eduskunnan kanslian ohjesäännön muuttamisesta ja eduskunnan päätös valtion tilintarkastajien johtosäännön 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan kanslian ohjesääntöä ehdotetaan muutettavaksi lähinnä siten, että virkamieheltä vaadittavasta erityisestä kelpoisuudesta säädetään ohjesäännössä nykyistä useamman viran osalta. Lisäksi ehdotetaan eduskunnan pääsihteerin ja apulaispääsihteerin kelpoisuusvaatimuksia muutettaviksi.

Valtiontilintarkastajien kanslian johtosäännöstä ehdotetaan poistettavaksi mahdollisuus virkasopimuksen tekemiseen.

### 3. Ehdotuksen taloudelliset, organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Ehdotuksella ei ole taloudellisia eikä organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia.

### 4. Ehdotuksen valmistelu

Eduskunnan kansliatoimikunta on 6 päivänä kesäkuuta 2002 asettanut eduskunnan virkamieslain sekä palvelussuhteen ehtoihin liittyvien säädösten uudistamiseksi toimikunnan, jonka tehtävänä on ollut

1) selvittää eduskunnan virkamieslain muutostarpeet ottaen huomioon valtion virkamieslain ja muiden virkamiesten oikeusasemaan vaikuttavien säädösten kehitys;

2) selvittää, millä tavoin eduskunnan virkamiehistä annetun lain 42 §:n 1 momentissa kansliatoimikunnalle säädetty valta päättää eduskunnan virkamiesten palvelussuhteen ehdoista on saatettavissa vastaamaan perustuslain 80 §:stä johtuvia vaatimuksia;

3) selvittää, mitä säädöksiä eduskunnan työjärjestyksen 73 §:n 3 kohdan johdosta on tarpeen antaa; ja

4) tehdä ehdotukset tarpeellisista säädösmuutoksista.

Toimikunta on jättänyt puhemiesneuvoston ehdotuksen muotoon laaditun mietintönsä eduskunnan kansliatoimikunnalle 17 päivänä kesäkuuta 2003.

### 5. Riippuvuus muista lakiehdotuksista

Puhemiesneuvoston ehdotusta täydentää erillinen lakialoite laiksi Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain muuttamisesta ja laiksi työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta.

Uuden eduskunnan virkamieslain johdosta lakialoitteessa ehdotetaan, että Valtiontalouden

tarkastusvirastosta annetun lain virkamiesoikeudelliset säännökset kumotaan tarpeettomina.

Työtuomioistuimesta annettuun lakiin ehdotetaan puolestaan tehtäväksi eduskunnassa käyttöön otettavasta virkaehtosopimusjärjestelmästä johtuvat muutokset.

Lakialoite on tarkoitettu käsiteltäväksi samanaikaisesti puhemiesneuvoston ehdotuksen kanssa.

## **6. Säättämisyjärjestys**

Perustuslain 80 §:n 1 momentissa säädetään, että lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Perustuslakiuudistuksen esitöiden mukaan lauseke yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista kattaa myös virkamiesten oikeusaseman perusteet. Tätä perustuslain vaatimusta vastaavasti ehdotetaan eduskunnan virkamiesten oikeusaseman perusteista säädettävän laissa. Sen säännökset olisivat virkamiesasioissa vakiintuneeseen tapaan sovellettavina niiltä osin kuin kyseisistä seikoista ei ole laissa säädetyin tavoin erikseen sovittu. Ehdotuksia laadittaessa on muutoinkin

pyritty mahdollisimman suureen vastaavuuteen yleisen virkamiesoikeudellisen sääntelyn kanssa ja varsinkin kiinnitetty huomiota perustuslain 21 §:n oikeusturvasäännöksistä johtuviin vaatimuksiin.

Eduskunnan kansliaan kuuluvien keskuskanslian, valiokuntasihteeristön ja hallinto-osaston virkamiehellä ei ole 1. lakiehdotuksen mukaan oikeutta osallistua työtaistelutoimenpiteeseen. Myöskään työnantaja ei saa kohdistaa työtaistelutoimenpidettä tällaiseen virkamieheen. Ehdotettu sääntely sivuaa perustuslain 13 §:n 2 momentissa turvattua ammatillista yhdistymisvapautta. Sääntelyn taustalla ovat eduskunnan asemasta ylimpänä valtioelimenä johtuvat erityisen painavat ja hyväksyttävät syyt. Koska ehdotettu sääntely ei ole myöskään epäsuhteessa sen tavoitteena olevaan eduskunnan toimintakyvyn varmistamiseen kaikissa oloissa, sääntely on sopusoinnussa perustuslain kanssa.

Ehdotukseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan puhemiesneuvoston käsityksen mukaan näin ollen käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. On kuitenkin asianmukaista hankkia puhemiesneuvoston ehdotuksesta perustuslakivaliokunnan lausunto.

## **YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT**

### ***Ehdotusten perustelut***

#### **1. Laki eduskunnan virkamiehistä**

##### ***1 luku. Yleisiä säännöksiä***

**1 §.** Pykälän 1 momentissa säädetään lain soveltamisalasta. Laintasoiset säännökset eduskunnan virkamiehistä ja virkasuhteista ilmenevät tästä laista. Lisäksi eduskunnan työjärjestyksessä (40/1999) ovat säännökset eduskunnan pääsihteerin ja Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan valitsemisesta.

Momentin mukaan laissa säädetään myös eduskunnan virkamiesten palvelussuhteen ehtojen määrittämisestä ja työrauhan turvaamisesta. Palvelussuhteen ehdoista sovitaan vastaisuu-

dessä työnantajan ja virkamiehiä edustavien yhdistysten välillä virkaehtosopimuksin nykyisen neuvottelumenettelyn sijaan. Palvelussuhteen ehtojen määrittämisestä säädetään 10 luvussa. Työrauhan turvaamisessa on kysymys muun muassa voimassa olevaa palvelussuhdetta koskevista sallituista työtaistelutoimenpiteistä, työrauhavelvoitteesta, suojelutyöstä ja työtaistelukiellosta. Työrauhaa ja työriitoja koskevat säännökset ovat 11 ja 12 luvussa. Myös 13 luku koskee osittain työrauhan turvaamista.

Valtion virkamieslaissa (750/1994) käytetään valtiota yleiskäsitteisenä työnantajana. Vastaavaan tapaan eduskunnan virkamiesten työnantaja on eduskunta. Työnantajana eduskuntaa edustaa kansliatoimikunta tai eduskun-

nan virasto siten kuin tässä laissa jäljempänä säädetään.

Virkasuhteen määritelmä sisältyy pykälän 2 momenttiin. Virkasuhde on julkisoikeudellinen palvelussuhde, jossa toisaalta eduskunta on työnantajana ja toisaalta virkamies työn suorittajana.

Lakia eduskunnan virkamiehistä ei sovelleta 3 momentin nojalla ylimpiin laillisuusvalvojiin kuuluviin eduskunnan oikeusasiamieheen ja apulaisoikeusasiamiehiin. Tämä tarkoittaa, että lain säännökset eivät koske heidän palvelussuhteitaan.

2 §. Pykälän 1 momentti sisältää eduskunnan virkamieslain tavoitesäännöksen. Lain tavoitteena on turvata eduskunnan ja sen virastojen tehtävien hoitaminen sekä virkamiehelle oikeudenmukainen asema suhteessa työnantajaan.

Eduskunnan virastoiksi määritellään 2 momentissa eduskunnan kanslia, valtioneuvoston tarkastajien kanslia, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia sekä eduskunnan yhteydessä oleva Valtiontalouden tarkastusvirasto. Laki eduskunnan virkamiehistä koskee näiden virastojen virkamiehiä.

## *2 luku. Virkojen perustaminen, siirtäminen, lakkauttaminen ja muuttaminen*

3 §. Pykälän 1 momentissa säädetään virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta. Eduskunnan kanslian, valtioneuvoston tarkastajien kanslian ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkojen osalta päätösvalta kuuluu kansliatoimikunnalle samoin kuin Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan viran osalta. Tarkastusviraston muiden virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta päättää pääjohtaja.

Virkaa perustettaessa päätetään 2 momentin nojalla viran nimestä ja palkkauksesta. Samalla voidaan päättää, että virkaan kuuluva työaika tai työ määrä määrätty erityisten perusteiden mukaan.

4 §. Pykälän 1 momenttiin sisältyy yleissäännös virkojen perustamisesta palkkauksiin käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa.

Valtion talousarviossa eriteltävien virkojen luetteloa on pykälän 2 momentissa lyhennetty voimassa olevaan sääntelyyn verrattuna.

5 §. Virka voidaan pykälän nojalla siirtää viraston sisällä muuhun yksikköön kuin mihin se on perustettu sekä muu kuin valtion talousarviossa eriteltävä virka myös toiseen eduskunnan virastoon. Lukuunottamatta avoinna olevaa virkaa, virka voidaan siirtää vain virkamiehen suostumuksella.

Ainakin eduskunnan kansliassa on vielä virkoja, jotka on perustettu johonkin kanslian yksikköön. Tämän vuoksi tarvitaan edelleen säännöstä viran siirtämisestä viraston sisällä. Myös eduskunnan kanslian virat on 1980-luvun alun jälkeen perustettu niin sanotuiksi kanslian yhteisiksi viroiksi.

## *3 luku. Nimittäminen ja kelpoisuusvaatimukset*

6 §. Pykälän 1 momentin ensimmäinen virke sisältää informatiivisen viittauksen perustuslaissa säädettyihin yleisiin nimitysperusteisiin. Perustuslain 125 §:n 2 momentin mukaan yleiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Perustuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp) mukaan taidolla tarkoitetaan lähinnä koulutuksen tai työkokemuksen avulla hankittuja tietoja ja taitoja. Kyvyllä viitataan yleisesti tuloksellisen työskentelyn edellyttämiin henkilön ominaisuuksiin, kuten luontaiseen lahjakkuuteen, järjestelykykyyn, aloitteellisuuteen ja muihin vastaaviin tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellisiin kykyihin. Koetellulla kansalaiskunnolla tarkoitetaan yleisessä kansalaistoiminnassa saatuja viranhoidon kannalta merkityksellisiä ansioita sekä nuhteetonta käytöstä. Sanalla kansalaiskunto ei viitata Suomen kansalaisuuteen. Yleisiä nimitysperusteita on tulkittava yhteydessä asianomaisen viran yleisiin ja erityisiin kelpoisuusvaatimuksiin, joihin liittyen on otettava huo-

mioon myös viran nimi ja tehtäväpiiri sekä virkaan kuuluvat konkreettiset työtehtävät.

Virkamieheltä vaadittavasta iästä ehdotetaan säädettäväksi 6 §:n 2 momentissa. Eduskunnan virkamiehen tulee olla pääsäännön mukaan täyttänyt 18 vuotta. Ehdoton alaikäraja on 15 vuotta. Tällöin edellytyksenä on, että oppivelvoittu suorittaneen henkilön nimittämistä voidaan virkamiehen tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta pitää sopivana.

Virkamiesten tasapuolisen kohtelun vaatimuksesta säädetään jäljempänä 16 §:ssä. Samaa periaatetta on 6 §:n 3 momentin nojalla noudatettava myös virkamiestä nimitettäessä.

7 §. Valtionhallinnossa julkisesta hakumenettelystä säädetään valtion virkamiesasetuksen (971/1994) 7 ja 7 a §:ssä. Julkinen hakumenettely on yksi julkisen hallinnon perusteisiin liittyvä olennainen seikka, jolla turvataan hallinnon uskottavuutta, oikeudenmukaisuutta, tasapuolisuutta ja parhaan mahdollisen henkilöstön saamista julkisyhteisön palvelukseen. Tämän vuoksi asiasta on syytä säätää laissa.

Virkaan nimittämisen edellytyksenä on 7 §:n 1 momentin nojalla julkinen hakumenettely, jollei tässä laissa toisin säädetä. Hakuaika on vähintään 14 kalenteripäivää. Laissa säädetään vain hakuajan vähimmäispituudesta. Lähtökohta on, että hakuaika on riittävän pitkä, siten että virasta tai tehtävästä kiinnostuneilla henkilöillä on tosiasiallinen mahdollisuus hakea sitä.

Pykälän 2 momentin mukaan nimittämisestä päättävä voi perustellusta syystä päättää hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai viran täyttämättä jättämisestä. Ilmoitettaessa uudesta hakumenettelystä on mainittava, otetaanko aikaisemmat hakemukset huomioon. Momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä muun muassa silloin, kun virkaan ei ole ollut riittävän päteviä tai riittävästi päteviä hakijoita. Hakuajan jatkaminen, uusi hakumenettely tai viran täyttämättä jättäminen ei saa kuitenkaan perustua epäasiallisiin syihin.

Virkaan, joka on ollut julkisesti haettavana, voidaan 3 momentin nojalla nimittää vain henki-

lö, joka on hakenut sitä kirjallisesti ennen hakuajan päättymistä ja silloin täyttää kelpoisuusvaatimukset. Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijan kelpoisuudesta.

Erityisestä syystä voidaan 4 momentin perusteella nimittää virkaan kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö ilman julkista hakumenettelyä. Kysymykseen voi tulla lähinnä määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetyn virkamiehen, joka on hoitanut tehtävää menestyksekkäästi, nimittäminen virkaan ilman julkista hakumenettelyä.

8 §. Virkamieslainsäädännön peruslähtökohta on virkamiehen tehtävän luonne huomioon ottaen, että virkaan nimitetään toistaiseksi ja että pysyviä tehtäviä hoitaa vakainainen henkilöstö. Virkamiehen nimittäminen virkaan määräajaksi tai määräaikaiseen virkasuhteeseen muodostaa poikkeuksen tästä pääsäännöstä ja on mahdollista vain erityisten edellytysten vallitessa.

Pykälän 1 momentin mukaan virkamies voidaan nimittää virkasuhteeseen määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta. Virkamiestä ei tällöin nimitetä virkaan, vaan määräaikaiseen virkasuhteeseen.

Pykälän 2 momentin nojalla virkamies voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi virkaan, jos viran luonteeseen tai viraston toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii.

Perustellusta syystä virkamies voidaan 3 momentin perusteella nimittää määräaikaiseen virkasuhteeseen ilman julkista hakumenettelyä. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa nimittäminen määräaikaiseen virkasuhteeseen ilman julkista hakumenettelyä silloin, kun nimittävän voidaan arvioida kykenevän selviytymään menestyksekkäästi kyseessä olevista tehtävistä. Ohjeena säännöksen soveltamisessa voidaan pitää sitä, että kysymys on lyhyehköstä, enintään vuoden määräajasta. Yhden vuoden määräaika voi koostua yhdestä tai useammasta yhteenlasketusta määräaikaisesta nimityksestä.

9 §. Perustuslain 125 §:n 1 momentin mukaan lailla voidaan säätää, että määrättyihin julkisiin virkoihin ja tehtäviin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Lakiehdotuksen 9 §:ssä säädetään kansalaisuusvaatimus koskemaan nimittämistä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun valtion talousarviossa eriteltävään virkaan tai siihen kuuluvien tehtävien hoitamista tarkoittavaan määräaikaiseen virkasuhteeseen.

10 §. Pykälässä säädetään nimitystoimivallasta. Pykälän 1 momentista ilmenee, että eduskunnan pääsihteerin valitsemisesta säädetään eduskunnan työjärjestyksessä (40/2000). Muihin eduskunnan kanslian virkoihin ja määräaikaisiin virkasuhteisiin, joiden erityisistä kelpoisuusvaatimuksista säädetään eduskunnan kanslian ohjesäännössä, nimittää kansliatoimikunta. Pääsihteeri nimittää muut eduskunnan kanslian virkamiehet.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että valtiontilintarkastajien kanslian virkamiehet nimittää valtiontilintarkastajat.

Vastaavasti 3 momentin mukaan eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkamiehet nimittää eduskunnan oikeusasiamies.

Pykälän 4 momentista käy ilmi, että eduskunta valitsee Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan ja että valitsemisesta säädetään tarkemmin eduskunnan työjärjestyksessä. Pääjohtajan toimikausi on kuusi vuotta, ja se jatkuu, kunnes seuraavassa vaalissa valitun pääjohtajan toimikausi alkaa. Virkaan valittu on suoraan lain nojalla virkavapaalla valtion tai eduskunnan virasta.

Valtiontalouden tarkastusviraston muut virkamiehet nimittää 5 momentin nojalla viraston pääjohtaja.

11 §. Pykälän 1 momentista ilmenee, että virkamieheltä vaadittavasta erityisestä kelpoisuudesta säädetään tämän lain lisäksi eduskunnan kanslian osalta eduskunnan kanslian ohjesäännössä (320/1987) ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian osalta eduskunnan oikeusasiamiehen johtosäännössä (209/2002) sekä määrätään valtiontilintarkastajien kanslian osalta ja Valtionta-

louden tarkastusviraston osalta asianomaisen viraston työjärjestyksessä.

Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan kelpoisuusvaatimukset ehdotetaan otettavaksi Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 10 §:n 2 momentin sisältöisenä pykälän 2 momenttiin.

12 §. Pykälässä säädetään virkamieheltä vaadittavasta kielitaidosta. Pykälän 1 momentin mukaan eduskunnan virkamieheltä, jolta edellytetään erityisenä kelpoisuusvaatimuksena ylempää korkeakoulututkintoa, vaaditaan suomen tai ruotsin kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä näistä toisen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa. Ammattikorkeakoulussa suoritettu tutkinto ei ole tässä laissa tarkoitettu ylempi korkeakoulututkinto.

Pykälän 2 momentin mukaan suomen ja ruotsin kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa vaaditaan virassa, jonka pääasiallisiin tehtäviin kuuluu:

- 1) kääntää perustuslain 51 §:ssä mainittuja eduskunnan asiakirjoja ruotsin kielelle; tai
- 2) kääntää eduskunnan toimintaan liittyviä muita kuin 1 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja ruotsin tai suomen kielelle; tai
- 3) avustaa ruotsinkielisten eduskunnan vastausten ja kirjelmien laadinnassa; tai
- 4) tulkata täysistunnoissa ja valiokuntien kokouksissa.

Pykälän 3 momentista ilmenee, että kansliatoimikunnan päätöksellä voidaan määrätä poikkeuksista 1 ja 2 momentissa säädetyistä suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista, jos työtehtävät sitä edellyttävät tai eri kielten käyttämistä edellyttävien työtehtävien jako eduskunnassa ja sen virastoissa sen sallii taikka vaatimuksista poikkeamiselle on muu erityisen painava syy. Lisäksi momentin nojalla kansliatoimikunta voi yksittäistapauksessa erityisestä syystä myöntää erivapauden kielitaitoa koskevasta kelpoisuusvaatimuksesta.

Muille kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille virkamiehille asetettavista suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksis-

ta määrätään 4 momentin nojalla kansliatoimikunnan päätöksellä.

Pykälän 5 momentissa säädetään, että suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta säädetään julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetussa laissa (xx/2003) ja sen nojalla annetulla asetuksella.

13 §. Pykälän 1 momentissa säädetään, että valtion talousarviossa eriteltävään virkaan tai siihen kuuluvien tehtävien hoitamista tarkoittavaan määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitettäväksi esitettävällä henkilöllä on velvollisuus ennen nimittämistä ilmoittaa taloudelliset ja muut viran tehtävien kannalta merkittävät sidonnaisuutensa nimitystoimivaltaa käyttävälle. Ilmoitettavia sidonnaisuuksia ovat elinkeinotoiminta, omistukset yrityksissä ja muu merkittävä varallisuus sekä sellaiset kyseessä olevaan virkaan kuulumattomat tehtävät, 23 §:ssä tarkoitetut sivutoimet ja muut luottamustehtävät, jotka voivat vaikuttaa henkilön edellytyksiin hoitaa täytettävänä olevan viran tehtäviä.

Nimitysharkinnan tulee perustua vain säädettyihin nimitysperusteisiin. Nimitysharkinta on voitava tehdä ilman, että tieto mahdollisista sidonnaisuuksista vaikuttaa hakijoiden ansioiden keskinäiseen vertailuun. Tämän vuoksi sidonnaisuudet ehdotetaan selvitettäväksi vasta sen jälkeen, kun nimitysharkinta muilta osin on tehty. Tästä seuraa, että ilmoitus sidonnaisuuksista voidaan pyytää lähtökohtaisesti vain nimitettäväksi esitettävältä, nimitysperusteiden valossa ansioituneimmalta hakijalta. Näin saavutetaan myös mahdollisimman suuri yksityisyyden suoja siten, ettei sellaisten virkaa hakeneiden, joita ei esitetä nimitettäväksi, ole tarpeettomasti tehtävä ilmoitusta. Käytännössä nimitettäväksi esitettävä henkilö saattaa ennen nimitystä vaihtua, jolloin joudutaan pyytämään selvitys myös tältä henkilöltä.

Sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuus on perusteltua asettaa samanlaiseksi kuin valtion virkamieslaissa. Jotta nimitettäväksi esitettävä henkilö voi ilmoittaa vain ne seikat, jotka voivat vaikuttaa hänen edellytyksiinsä hoitaa virkatehtäviään, nämä tehtävät on määriteltävä etukä-

teen. Myös tehtävien hoitamisen kannalta keskeisten sidosryhmien selvittäminen on tarpeellista. Näiden selvittäminen ja tiedottaminen ilmoitusvelvolliselle henkilölle kuuluu työnantajan tehtäviin.

Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat pykälän 1 momentin nojalla elinkeinotoiminta, omistukset yrityksissä sekä muu merkittävä varallisuus. Varallisuustiedoista ilmoitettavia ovat merkittävät omistukset kotimaisissa ja kansainvälisissä yrityksissä sekä huomattavat taloudelliset vastuut. Se seikka, milloin on kysymyksessä merkittävä omistus tai huomattava taloudellinen vastuu, jää ratkaistavaksi kussakin yksittäistapauksessa. Ratkaisuun vaikuttaa myös virkatehtävien sisältö.

Virkamiesten omistamien asuntojen ilmoittamisessa noudatetaan samanlaista menettelyä kuin valtion virkamiehilläkin on. Eduskunnan virkamiesten ei siten ole ilmoitettava tavanomaisena pidettävää asuntoa. Talousarviossa eriteltäviin virkoihin nimitettävien tulee kuitenkin ilmoittaa ne omistuksissaan olevat asunnot, joista heillä on tuloja. Tällöin voi olla kysymys elinkeinotoiminnasta tai muusta erityisestä varallisuudesta.

Pykälän 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisuus tulee sovellettavaksi myös henkilöön, joka esitetään nimitettäväksi 8 §:n 1 momentin nojalla määräaikaiseen virkasuhteeseen hoitamaan niin sanottuun erittelyvirkaan kuuluvia tehtäviä.

Pykälän 1 momentissa säädetään lisäksi, että kyseessä olevaan virkaan tai virkasuhteeseen nimitetyn virkamiehen on ilmoitettava sidonnaisuuksiaan koskevista mahdollisista muutoksista. Samoin virkamiehille asetetaan velvollisuus muutoinkin viranomaisen pyynnöstä antaa uusi selvitys.

Pykälän 2 momentissa säädetään taloudellista asemaa koskevien tietojen salassapitovelvollisuudesta.

Pykälän 3 momentin mukaan tarkemmat määräykset ilmoituksen antamisesta annetaan kansliatoimikunnan päätöksellä. Tarkoitus on määrätä ainakin ilmoituksen vastaanottajasta ja ilmoituksen antamistavasta.

14 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että virkaan tai määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämisen edellytyksenä on, että henkilö antaa asianomaisen viraston pyynnöstä virkasuhteen hoitamisen kannalta tarpeelliset terveystiedot.

Työkyky on luettavissa perustuslain nimitysperusteissa määritellyn kyvyn osatekijäksi. Se on tämän vuoksi haettavana olevan viran tehtävien hoitamista ajatellen olennainen seikka, jonka perusteella voidaan osaltaan ennakoita selviytymistä tehtävistä tulevaisuudessa. Tämän vuoksi nimittävällä viranomaisella tulee olla tarpeen mukaan mahdollisuus ennen nimittämistä varmistua virkaa hakeneen henkilön työkyvystä. Tarve selvityksen pyytämiseen harkitaan jokaisessa nimitystilanteessa erikseen. Tästä aiheutuvat kustannukset ehdotetaan suoritettaviksi asianomaisen eduskunnan viraston varoista.

15 §. Lakiehdotuksen 15 §:n 1 momentista ilmenee, että nimityspäätöksessä voidaan määrätä enintään kuuden kuukauden koeajasta. Koeajan tarkoituksena on antaa molemmille osapuolille, työnantajalle ja virkamiehelle, aikaa harkita, vastaako virkasuhde etukäteisodotuksia. Pykälän 1 momentin mukaan virkasuhde voidaan purkaa päättymään välittömästi ilman 29 ja 36 §:ssä virkasuhteen päättämiseksi säädettyjä perusteita. Koeaikanaakaan virkasuhdetta ei saa purkaa syrjivin tai muutoinkaan koeajan tarkoitukseen nähden epäasiallisin perustein.

Purkamisen perusteen tulee olla sellainen henkilöön tai hänen työsuoritukseensa liittyvä syy, jonka vuoksi työnantajalla on peruste katsoa, että virkamiehen toiminta ei vastaa työnantajan asettamia vaatimuksia.

Pykälän 2 momentista ilmenee, että 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun niin sanottuun eriteltyvirkaan ei voida nimittää koeajaksi.

#### *4 luku. Työnantajan ja virkamiehen yleiset velvollisuudet*

16 §. Pykälässä säädetään työnantajaa koskevasta virkamiesten tasapuolisen kohtelun vaatimuksesta. Kiellettyä on henkilön asettaminen eri asemaan muihin nähden ilman hyväksyttävää

perustetta. Kiellettyjen syrjintäperusteiden luettelo 16 §:ssä on identtinen perustuslain 6 §:n 2 momentin perusteluiden kanssa.

17 §. Työnantaja ei saa pykälän mukaan kieltää virkamiestä liittymästä eikä kuulumasta yhdistykseen eikä painostaa tätä liittymään johonkin yhdistykseen tai kieltää siitä eroamasta. Säännös perustuu perustuslain yhdistymisvapautta koskevaan 13 §:n 2 momenttiin. Toisaalta ehdotetun lain 21 §:ssä on rajoitettu eräiden virkamiesten toimintaa eduskuntaan palvelussuhteessa olevia edustavassa yhdistyksessä.

18 §. Virkamiehen keskeinen oikeus on saada virkasuhteeseen liittyvät palkka- ja muut taloudelliset etuudet ja oikeudet sellaisina kuin ne hänelle kuuluvat. Pykälän 1 momentissa on asetettu työnantajalle nimenomainen velvollisuus huolehtia tästä. Jäljempänä 63 §:n 1 momentissa säädetään virkamiehen muutoksenhakuoikeudesta, jos virkamies katsoo, ettei hän ole saanut asianmukaisesti palvelussuhteeseen perustuvaa taloudellista etuutta.

Pykälän 2 momentissa on selvyiden vuoksi työnantajalle asetettu velvollisuus antaa virkamiehelle tämän pyynnöstä viivytyksettä palkkatodistus, josta ilmenevät palkan suuruus ja sen määräytymisen perusteet. Momentti vastaa eduskunnan virastoissa noudatettua käytäntöä.

19 §. Eduskunnan virkamiehen on pykälän 1 momentin mukaan suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Lisäksi virkamiehen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Työnantajan työnjohto- ja valvontaoikeuteen kuuluu tyypillisesti oikeus määrätä, miten, missä ja milloin työt tehdään, sekä oikeus työnteon ja työn tulosten laadun valvontaan.

Pykälän 2 momentin mukaan virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Säännöksessä korostetaan virkamiehen kulloisenkin aseman ja tehtävän asettamia vaatimuksia virkamiehen käyttäytymiselle.

20 §. Pykälä sisältää tärkeän virkamiehiä koskevan eettisen normin. Virkamies ei saa sen mukaan vaatia, hyväksyä tai ottaa vastaan taloudel-

lista tai muuta etua, jos se voi heikentää luottamusta virkamieheen taikka eduskuntaan tai sen virastoon.

21 §. Pykälässä rajoitetaan 46 §:n 2 momentissa tarkoitettujen työnantajaa edustavien virkamiesten oikeutta toimia eduskuntaan palvelusuhteessa olevia edustavassa yhdistyksessä. Työnantajan edustajilla on 17 §:n mukaan oikeus kuulua tällaiseen yhdistykseen, mutta heillä ei ole 21 §:n nojalla oikeutta toimia yhdistyksessä sellaisessa asemassa, joka muodostaa ristiin työnantajan edustajan tehtävien kanssa. Koska säännös merkitsee rajoitusta virkamiehen perusoikeuksiin kuuluvaan yhdistymisvapauteen, tulee säännöstä tulkita ahtaasti. Rajoitus voi siten koskea lähinnä vain toimimista yhdistyksen puheenjohtajana, hallituksessa tai muissa sellaisissa tehtävissä, jotka liittyvät yhdistyksen toimintaan neuvottelu- ja sopijaosapuolena virkaehtosopimusasioissa tai muissa työmarkkinakysymyksissä.

22 §. Pykälä koskee virkamiehen vaitiolovelvollisuutta. Vaitiolovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja eduskunnan työjärjestyksessä. Myös erityislainsäädännössä saattaa olla säännöksiä, jotka voivat tulla sovellettaviksi eduskunnan virkamiehiin.

23 §. Pykälässä säädetään sivutoimista ja niiden vastaanottamisesta edellytettävästä lupa- ja ilmoitusmenettelystä. Sääntelyn tarkoituksena on varmistaa yhtäältä se, että virkamies käyttää virka-aikansa pääsäännön mukaan vain virka-tehtävien hoitamiseen, ja toisaalta se, ettei sivutoimi ole luonteeltaan sellainen, että siitä aiheutuva sidonnaisuus voi vaikuttaa haitallisesti virkatoimintaan tai luottamukseen virkamieheen tai työnantajaan.

Sivutoimiin liittyvä menettely on erilainen riippuen siitä, hoidetaanko sivutointa työ- vai vapaa-aikana. Pykälän 1 momentissa kielletään virkamiestä ilman lupaa vastaanottamasta tai pitämästä sellaista sivutointa, jonka hoitaminen edellyttää työajan käyttämistä siihen. Työnantaja voi kuitenkin antaa hakemuksesta luvan tällai-

seen sivutoimeen. Sivutoimilupa voidaan antaa myös määräajaksi ja rajoitettuna. Se voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä.

Pykälän 2 momentista ilmenevät ne seikat, jotka työnantajan on otettava huomioon sivutoimilupaa koskevaa päätöstä harkitessaan. Virkamies ei saa ensinnäkään tulla sivutoimen vuoksi esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen virkamiehelle kuuluvien tehtävien hoidossa tai muutoin haitata virkamiehen tehtävien asianmukaista hoitamista taikka kilpailevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnantajaa.

Pykälän 3 momenttiin sisältyvät työajan ulkopuolella hoidettavaa sivutointa koskevat säännökset. Tällaiseen sivutoimeen ei tarvitse hakea sivutoimilupaa, mutta siitä on tehtävä työnantajalle ilmoitus. Työnantaja voi kieltää tällaisen sivutoimen pitämisen, mutta vain 2 momentissa mainituilla perusteilla.

Pykälän 4 momentissa on sivutoimen määritelmä. Sivutoimella tarkoitetaan virkaa sekä palkattua työtä ja tehtävää, josta virkamiehellä on oikeus kieltäytyä, samoin kuin ammattia, elinkeinoa ja liikettä. Olennaista sivutoimelle on, että siitä saadaan taloudellista korvausta ja että virkamies ottaa sen vastaan tai ryhtyy siihen oma-aloitteisesti ja vapaaehtoisesti. Näin ollen sivutoimen käsitteen piiriin eivät kuulu esimerkiksi kunnalliset luottamustehtävät.

Pykälän 5 momentissa säädetään, että sivutointa koskevassa ilmoituksessa tai lupahakemuksessa annetut tiedot välimiesoikeusriidan asianosaisista ovat salassa pidettäviä.

24 §. Pykälä koskee virkasuhteen kestäessä suoritettavia terveystarkastuksia. Virkamiehelle asetetaan laissa velvollisuus antaa työnantajan pyynnöstä virkamiehen tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisia terveydellisiä tietoja. Lisäksi virkamies voidaan määrätä hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on tarpeen tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi. Työnantajan määräämistä tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuvat kustannukset suoritetaan asianomaisen eduskunnan viraston varoista.

25 §. Pykälän nojalla virkamies voidaan määrätä ajaksi siirtää työskentelemään muun työnantajan kuin eduskunnan palveluksessa, jos siirto parantaa virkamiehen edellytyksiä virkatehtävien suorittamiseen tai edistää virkamiehen palvelussuhteen jatkumista tai virkamiehen työllistymistä. Edellytyksenä on, että vastaanottava työnantaja ja virkamies ovat antaneet siirtoon suostumuksensa. Virkamies on tämän määräajan virkasuhteessa siihen eduskunnan virastoon, josta hänet siirretään.

#### 5 luku. Virkavapaus

26 §. Pykälässä säädetään virkavapaudesta, jolla tarkoitetaan virkamiehen työnteon keskeyttämistä virkasuhteen säilyessä. Virkavapauden myöntäminen on yleensä työnantajan harkinnassa, jollei virkavapaus synny suoraan lain nojalla tai jollei siihen ole oikeutta eduskunnan virkamiehiä koskevan virkaehtosopimuksen perusteella.

Pykälän 1 momentista ilmenee, että yleensä virkavapaus myönnetään virkamiehen omasta hakemuksesta. Virkavapaus voidaan myöntää kuitenkin myös hakemuksetta, jos virkamies ei ole voinut hakea sitä ennen työnteon keskeyttämistä tai jos keskeyttymisen syystä on muutoin saatu riittävä selvitys, esimerkiksi lääkärintodistus. Virkamies voi olla virkavapaana myös suoraan lain nojalla. Lakiin perustuvia virkavapauksia on ennen kaikkea sosiaalilainsäädännön alueella, esimerkiksi vanhempainloma.

Lakiin suoraan perustuvista virkavapauksista on 2 momentissa lueteltu eräitä valtion palvelukseen liittyviä erityisiä tehtäviä. Momentin mukaan virkamies on virkavapaana sen ajan, jonka hän on kansanedustajana, valtioneuvoston jäsenenä tai Suomesta valittuna Euroopan parlamentin jäsenenä taikka suorittamassa palvelusta asevelvollisena. Lisäksi virkamies on virkavapaana sen ajan, jonka hän on suorittamassa naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (194/1995) tarkoitettua varusmiespalvelusta vastaavaa vapaaehtoista asepalvelusta. Momentista ilmenee myös edellä todettu pääsääntö, jonka mukaan virkavapauden myöntäminen on työnantajan harkintavallassa, jollei laista, virka-

ehtosopimuksesta tai virkasopimuksesta muuta johdu.

Virkavapaus voidaan myöntää 3 momentin mukaan myös osittaisena. Virkavapaana oleva virkamies voidaan suostumuksellaan erityisestä syystä määrätä suorittamaan joitakin virkatehtäviä.

#### 6 luku. Varoitus

27 §. Pykälässä säädetään varoituksen antamisesta, joka on varsinaisen kurinpitomenettelyn poistuttua ainoa sisäinen seuraamustyyppi irtisanomisen ja virantoimituksesta pidättämisen ohella, kun virkamies toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä. Varoitus tulee antaa kirjallisesti ja siitä päätettäessä on noudatettava 70 §:n 2 momentin säännöstä virkamiehen kuulemisesta. Varoituksen antamista koskevaan päätökseen on virkamiehellä oikeus 63 §:n 2 momentin nojalla hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

#### 7 luku. Virkasuhteen päättäminen

28 §. Virkasuhde voidaan 1 momentin mukaan sekä työnantajan että virkamiehen puolelta irtisanoa päättymään tietyn irtisanomisajan kuluessa tai, jos niin on virkaehtosopimuksessa tai virkasopimuksessa sovittu, irtisanomisaikaa noudattamatta.

Pykälän 2 momentista ilmenee, että työnantaja ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava. Momentissa on lueteltu syyt, joita ei ainakaan voida pitää irtisanomiseen oikeuttavina perusteina.

Pykälän 3 momentti edellyttää, että irtisanominen on tehtävä kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut työnantajan tietoon.

Työnantajan irtisanomisoikeutta voidaan 4 momentin mukaan rajoittaa lisäksi virkaehtosopimuksella tai virkasopimuksella siten, että työnantaja saa käyttää oikeuttaan vain sopimuksessa mainituilla perusteilla.

Pykälän 5 momentissa työnantajaa kielletään irtisanomasta virkasuhdetta raskauden perusteella. Säännökseen sisältyy lisäksi käännetty to-

distustaakka irtisanotun virkamiehen ollessa ras-  
kaana. Irtisanomiskielto millä tahansa perusteel-  
la on yleisesti voimassa erityisäitiysvapaan, äi-  
tiysvapaan, isyysvapaan tai vanhempainvapaan  
taikka hoitovapaan aikana.

Pykälän 6 momentin nojalla määräajaksi ni-  
mitetyn virkamiehen virkasuhde päättyy ilman  
irtisanomista, kun määräaika on kulunut lop-  
puun, jollei palvelussuhde irtisanomisen johdos-  
ta ole päättynyt sitä ennen.

29 §. Pykälässä säädetään niistä viroista, joihin  
liittyvä irtisanomissuoja on 28 §:n 2 momentis-  
sa säädettyjä, virkamiehestä johtuvia perusteita  
väljempi. Ehdotetussa 29 §:ssä luetellut virka-  
miehet voidaan irtisanoa silloin, kun siihen on  
virkasuhteen luonne huomioon ottaen hyväksyt-  
tävä ja perusteltu syy.

30 §. Pykälässä säädetään virkamiehen talou-  
dellisista ja tuotannollisista syistä tapahtuvan irt-  
isanomisen perusteet. Työnantajalla on 1 mo-  
mentin 1 kohdan nojalla oikeus irtisanoa virka-  
mies, jos se virasto tai yksikkö, jossa virkamies  
työskentelee, lakkaa. Momentin 2 kohdan mu-  
kaan irtisanomisperuste on olemassa sekä sil-  
loin, kun virkamiehen tehtävät ovat vähenty-  
neet, että silloin, kun työnantajan mahdollisuu-  
det tarjota virkamiehelle tehtäviä ovat vähenty-  
neet. Vähentymisen tulee olla olennaista. Tila-  
päinen vähentyminen ei ole irtisanomisperuste.

Käytettäessä edellä todettuja taloudellisia ja  
tuotannollisia syitä irtisanomisen perusteena, on  
lisäksi sovellettava 2 momentin säännöksiä. Mo-  
mentissa on lueteltu ne perusteet, jotka eivät ai-  
nakaan muodosta irtisanomisen perustetta. Irti-  
sanomisperustetta ei 2 momentin 1 kohdan no-  
jalla ole, jos irtisanomista on edeltänyt tai seu-  
rannut uuden henkilön ottaminen samankaltai-  
siin tehtäviin eikä työnantajan toimintaedelly-  
tyksissä ole vastaavana aikana tapahtunut muu-  
toksia. Perustetta irtisanomiseen ei 2 momentin  
2 kohdan mukaan myöskään ole, jos irtisanomi-  
sen syyksi ilmoitetut tehtävien uudelleen järjes-  
telyt eivät tosiasiallisesti vähennä tarjolla olevia  
tehtäviä tai muuta tehtävien laatua. Jos irtisano-  
misen perusteeksi on ilmoitettu kone- tai laite-

hankinnat, ei irtisanomisperustetta 2 momentin 3  
kohdan mukaan ole, jos virkamies olisi ammatti-  
taitoonsa nähden voitu tai voitaisiin työnantajan  
toimesta kouluttaa näiden koneiden ja laitteiden  
käyttöön. Momentin 4 kohdan mukaan perustet-  
ta irtisanomiselle ei ole, jos irtisanomisen syyk-  
si on ilmoitettu henkilöstön vähentämisestä ai-  
heutuva kustannussäästö, mutta säästö on niin  
vähäinen, että sitä ei voida pitää työnantajan ja  
virkamiehen olosuhteet huomioon ottaen irtisa-  
nomisen todellisenä syynä. Tällöin joudutaan te-  
kemään kokonaisarviointi virkamiehen ja työn-  
antajan intressien välillä.

Pykälän 3 momentin mukaan työnantajalla ei  
ole oikeutta irtisanoa virkamiestä 1 momentissa  
mainituilla taloudellisilla tai tuotannollisilla pe-  
rusteilla, jos virkamies voidaan samassa viras-  
tossa ammattitaitoonsa ja kykyynsä nähden koh-  
tuudella sijoittaa uudelleen tai kouluttaa uusiin  
tehtäviin taikka jos virka 5 §:n nojalla siirretään  
toiseen virastoon.

Irtisanomisoikeutta rajoittavat säännökset  
28 §:n 4 ja 5 momentissa koskevat 30 §:n 5 mo-  
mentin mukaan myös taloudellisia ja tuotannol-  
lisia irtisanomisperusteita. Näin ollen esimer-  
kiksi työnantajan irtisanomisoikeutta voidaan  
rajoittaa virkaehtosopimuksella pykälässä sää-  
detystä, ei kuitenkaan tilanteessa, jossa edus-  
kunnan virasto lakkautetaan.

31 §. Pykälän 1 momentin perusteella irtisano-  
misen toimittava työnantaja ja virkamies voivat  
sopia keskenään siitä, että virkasuhde päättyy  
välittömästi, eikä vasta sovitun tai 33 §:ssä sää-  
detyn irtisanomisajan päätyttyä. Virkamiehellä  
on kuitenkin aina oikeus irtisanomisajan palk-  
kaa vastaavaan korvaukseen, jos työnantaja on  
irtisanonut virkamiehen. Sopimuksella tarkoite-  
taan tässä yhteydessä tilannekohtaista sopimus-  
ta, ei yleisempää palvelussuhteen ehtoja koske-  
vaa virkasopimusta. Tällainen sopimus saattaa  
olla perusteltu tilanteissa, joissa virkamiehen  
luottamukselliset tehtävät ja irtisanomisen syy  
tekevät käytännössä mahdottomaksi sen, että  
virkamies jatkaisi virkatehtävissään irtisanomis-  
ajan loppuun.

Irtisanomisen peruuttaminen on 2 momentin mukaan mahdollista, jos se tapahtuu irtisanomisajan kuluessa ja toinen osapuoli on antanut siihen suostumuksensa.

32 §. Pykälään sisältyvät erityissäännökset irtisanomisen toimittamisesta ja irtisanomisajasta koskien 8 luvun mukaisesti lomautettua virkamiestä. Kun lomautettu virkamies itse irtisanoutuu virkasuhteestaan, eivät häntä 32 §:n 1 momentin mukaan koske normaalit irtisanomisajat, vaan virkasuhde voidaan irtisanoa päättymään milloin tahansa lomautusaikana. Jos lomautuksen päättymisaika on virkamiehen tiedossa, ei hän kuitenkaan saa irtisanoa virkasuhdetta päättymään viimeisen viikon aikana ennen lomautuksen päättymistä.

Jos työnantaja irtisanoo lomautetun virkamiehen ennen lomautuksen päättymistä, on virkamies oikeutettu 2 momentin nojalla irtisanomisajan palkkaan myös lomautuksen ajalta. Oikeutta irtisanomisajan palkkaan lomautuksen ajalta ei kuitenkaan ole, jos virkamies on hakenut muutosta irtisanomispäätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta, joka on kumonnut työnantajan päätöksen.

Pykälän 3 momentissa säädetään lomautetun virkamiehen oikeudesta irtisanomisajan palkan tai sen osan menetyksestä aiheutuneen vahingon korvaukseen hänen irtisanoessaan virkasuhteen yhtäjaksoisen vähintään 200 kalenteripäivää jatkuneen lomautuksen jälkeen. Tavoitteena on säännellä virkasuhteen päättymistilannetta pitkään jatkuneen lomautuksen aikana lähtökohtaisesti samalla tavoin riippumatta siitä, onko työnantaja irtisanonut virkasuhteen tuotannollisesta tai taloudellisesta syystä taikka onko virkamies itse päättänyt irtisanoa virkasuhteen. Ehdotettua säännöstä sovelletaan niissä tilanteissa, joissa lomautus on jatkunut yhtäjaksoisesti vähintään 200 kalenteripäivää. Virkamiehen oikeus irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen määräytyy eduskunnan virkasuhteessa noudatettavan irtisanomisajan mukaan.

33 §. Pykälässä säädetään eduskunnan virkasuhteessa noudatettavista irtisanomisajoista ja

niiden määräytymismenettelystä. Irtisanomisajat määräytyvät käytännössä yleensä virkaehtosopimuksella, mutta estettä ei ole sille, että työnantaja ja yksittäinen virkamies sopivat myös virkasopimuksella keskenään palvelussuhteen ehdoista. Irtisanomisajan pituudeksi voidaan 1 momentin mukaan sopia enintään kuusi kuukautta ja tätä enimmäisaikaa on noudatettava siitakin huolimatta, että olisi sovittu pitemmästä irtisanomisajasta.

Irtisanomisajan ei tarvitse olla samanpituisen työnantajan irtisanoessa virkamiehen ja tämän itsensä irtisanoutuessa, vaan työnantajalle voidaan 2 momentin nojalla määrätä virkaehtosopimuksella tai sopia virkasopimuksella pitempi irtisanomisaika kuin virkamiehelle. Sen sijaan ei voida sopia siitä, että työnantajan irtisanomisaika on virkamiehen irtisanomisaikaa lyhyempi.

Pykälän 3 momentissa säädetään noudatettavista irtisanomisajoista niiden tilanteiden varalta, jolloin ei yksittäisen virkamiehen osalta ole voimassa olevaa virkaehtosopimusta tai virkasopimusta noudatettavista irtisanomisajoista. Irtisanomisaikojen vähimmäispituus määräytyy sen mukaan, kuinka pitkään virkamiehen palvelussuhde on yhteensä keskeytyksettä jatkunut eduskuntaan tai valtioon. Kun palvelussuhde on jatkunut enintään yhteensä viisi vuotta, on irtisanomisaika kaksi kuukautta. Vastaavasti irtisanomisaika on neljä kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut yhteensä yli viisi vuotta, mutta enintään 12 vuotta. Irtisanomisaika on kuusi kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut yhteensä yli 12 vuotta.

Virkamiehen itsensä irtisanoutuessa tilanteessa, jossa hänen osaltaan ei ole voimassa olevaa sopimusta sovellettavasta irtisanomisajasta, noudatetaan 4 momentin säännöksiä. Pääsääntönä sen mukaan on yhden kuukauden irtisanomisaika. Irtisanomisaika on kuitenkin vain 14 päivää, jos palvelussuhde eduskuntaan tai valtioon on jatkunut keskeytyksettä yhteensä enintään vuoden. Mikäli palvelussuhde eduskuntaan tai valtioon on jatkunut keskeytyksettä yhteensä yli kymmenen vuotta, irtisanomisaika on kaksi kuukautta.

34 §. Pykälä sisältää erityissäännöksen virkasuhteen yksipuolisesta muuttamisesta osa-aikaiseksi. Virkasuhde voidaan muuttaa osa-aikaiseksi lakkauttamalla virka ja siirtämällä virkamies osa-aikaiseen virkaan. Osa-aikaistamisen edellytyksenä on, että 30 §:n 1 momentissa mainitut taloudelliset tai tuotannolliset irtisanomisperusteet ovat olemassa, jolloin osa-aikaistaminen voi tapahtua 33 §:n mukaan määräytyvän irtisanomisajan päättymisestä lukien.

35 §. Pykälässä on suojasäännös niitä tilanteita varten, joissa irtisanominen on tapahtunut taloudellisilla tai tuotannollisilla perusteilla. Jos eduskunnan virasto tarvitsee 24 kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä työvoimaa samoihin tai samanlaisiin tehtäviin kuin irtisanotulla virkamiehellä on ollut, kyseisen viraston on tiedusteltava paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko entisiä eduskunnan virkamiehiä etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä. Jos työvoimaviranomainen voi osoittaa tällaisen henkilön, tulee viraston tarjota tehtävää tai virkaa ensisijassa tälle, jos hän täyttää viran tai virkasuhteen kelpoisuusvaatimukset. Tällöin virka saadaan täyttää haettavaksi julistamatta.

Jos virasto laiminlyö tahallaan tai huolimattomuudesta 1 momentissa säädetyn velvollisuutensa, tämän on 2 momentin nojalla korvattava virkamiehelle aiheuttamansa vahinko.

36 §. Virkamiehen virkasuhde voi päättyä myös sen purkamiseen, jolla tarkoitetaan virkasuhteen päättymistä välittömästi. Virkasuhde on purettavissa, jos virkamies törkeästi rikkoo tai laiminlyö virkavelvollisuuksiaan. Koska purkamisen on irtisanomiseen verrattuna tuntuvasti ankarampi virkasuhteen päättämismuoto, sitä voidaan soveltaa vain sellaisissa tapauksissa, joissa virkasuhteen ja työskentelyn jatkuminen irtisanomisajan ei ole mahdollista, eikä 43 §:ssä säädettyä virantoimituksesta pidättämistä voida pitää riittävänä toimenpiteenä.

37 §. Jos virkasuhteen purkamisen edellytykset ovat olemassa, tulee työnantajan 1 momentin mukaan purkaa virkasuhde kahden viikon kuluessa siitä, kun työnantaja sai tiedon purkami-

sen aiheesta. Jos purkamisen syy on luonteeltaan jatkuva, lasketaan sanottu määräaika siitä, kun työnantaja sai tiedon sen lakkaamisesta. Jos purkamista ei voida toimittaa pätevän syyn vuoksi, esimerkiksi virkamiestä ei voida poissaolon vuoksi 70 §:n 2 momentin edellyttämällä tavalla kuulla, saadaan purkaminen toimittaa kahden viikon kuluessa esteen lakkaamisesta.

Jos virkavelvollisuuksien vastainen menettely on laadultaan sellainen, että se on johtanut poliisiviranomaisen käynnistämään esitutkintaan tai muuhun, esimerkiksi sisäiseen, selvitykseen, voidaan purkamispäätöstä joutua lykkäämään esitutkinnan tai selvityksen valmistumisen ajaksi. Tällöin voidaan purkaminen 3 momentin mukaan toimittaa kahden viikon kuluessa esitutkinnan tai selvityksen valmistumisesta, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa purkamisen aiheen ilmaantumisesta.

38 §. Pykälässä säädetään eduskunnan virkamiesten eroamisistä ja virkasuhteen päättymisestä eroamisiän saavuttamisen johdosta. Eduskunnan virkamiesten eroamisikä on 1 momentin mukaan 65 vuotta.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että virkasuhde päättyy ilman irtisanomista sen kuukauden päättyessä, jonka kuluessa virkamies saavuttaa eroamisiän. Työnantaja voi kuitenkin painavasta syystä ennen eroamisiän saavuttamista ja virkamiehen suostumuksella päättää viranhoidon jatkamisesta määräajan, kuitenkin enintään yhden vuoden, minkä jälkeen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista. Säännöstä on tarkoitus soveltaa vain poikkeustapauksissa. Työnantaja voisi päättää virkamiehen oikeudesta jatkaa tehtävässään, jos virkasuhteen päättymisen eroamisiän täyttymisen johdosta aiheuttaisi huomattavaa haittaa tehtävien asianmukaiselle hoitamiselle. Painava syy edellyttää myös, että tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen ei ole ennakolta voitu varautua.

Pykälän 3 momentti koskee virkamiehen mahdollisuutta jatkaa määräaikaisessa virkasuhteessa eroamisiän saavuttamisen jälkeen silloin, kun virkamiehen toimikausi perustuu voimassa olevaan säännökseen.

## 8 luku. Lomauttaminen

39 §. Pykälässä säädetään työnantajalle asetettavista vaatimuksista, jotka liittyvät virkamiehen lomauttamiseen. Lomautuksen johdosta virkamiehen virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään määräajaksi tai toistaiseksi virkasuhteen pysyessä muutoin voimassa.

Lomauttamisen edellytyksenä on 1 momentin mukaan se, että työnantajalla olisi oikeus irtisanoa virkamies taloudellisilla tai tuotannollisilla perusteilla. Virkamies voidaan tällöin lomauttaa 14 päivän ilmoitusaikaa noudattaen eikä lomautuksen kestolle ole asetettu enimmäispituutta.

Pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa lomautuksen edellytykset ovat lievemmat kuin 1 momentissa. Virkamies voidaan lomauttaa enintään 90 päivän ajaksi, jos virkamiehen tehtävät ja työnantajan mahdollisuudet tarjota työtehtäviä ovat tilapäisesti vähentyneet. Lisäksi edellytetään, että työnantaja ei voi kohtuudella järjestää virkamiehelle muita tehtäviä tai työnantajan tarpeeseen sopivaa koulutusta samassa virastossa. Virkaehtosopimuksella ei voida sopia 2 momentissa tarkoitetun lomautuksen enimmäisajan pidentämisestä.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainituista säännöksistä voidaan sopia toisin virkamiehen kanssa 3 momentin nojalla työnantajan tai virkamiehen aloitteesta. Lomauttamisesta voidaan sopia myös virkaehtosopimuksella tai 59 §:ssä tarkoitettulla yhteistoimintasopimuksella.

40 §. Lomautetun virkamiehen taloudellisen aseman turvaamiseksi on pykälän 1 momentissa annettu virkamiehelle oikeus vastaanottaa muuta, ulkopuolista työtä lomautuksen aikana.

Pykälän 2 momenttiin sisältyvät säännökset virkamiehen asumiseen liittyvien etujen turvaamisesta lomautusaikana. Jos virkamiehen käytössä on palvelussuhteen perusteella työnantajan omistama tai ulkopuoliselta vuokraama asunto, säilyttää virkamies asumisoikeutensa lomautusaikanakin. Tärkeän syyn vaatiessa voidaan virkamiehelle osoittaa käytettäväksi muukin soveliaana pidettävä asunto, johon muuttamisesta aiheutuvat kustannukset työnantaja on velvollinen suorittamaan.

41 §. Pykälässä säädetään työnantajan velvollisuuksista ennen lomautustoimenpiteeseen ryhtymistä. Työnantajan on tehtävä ennakoilmoitus luottamusmiehelle ja virkamiesyhdistykselle virkamiehen lomautuksen välttämättömyyden tultua työnantajan tietoon välittömästi ja mikäli mahdollista viimeistään kolme kuukautta ennen lomautuksen alkamista. Jos lomautus koskee vähintään 10 virkamiestä, ilmoitus on lisäksi tehtävä työvoimaviranomaiselle. Ennakoilmoituksessa tulee mainita lomautuksen syy, arvioitu alkamisaika ja kesto sekä lomautettavien virkamiesten arvioitu lukumäärä ammattiryhmittäin.

42 §. Ilmoitus 41 §:ssä tarkoitettu lomautuksesta annetaan 42 §:n 1 momentin mukaan virkamiehelle henkilökohtaisesti ja lisäksi asianomaiselle virkamiesyhdistykselle. Momentti sisältää säännökset ilmoituksen sisällöstä, lomautuksesta annettavasta todistuksesta sekä ilmoituksen tiedoksiannosta luottamusmiehelle ja työvoimaviranomaisille.

Pykälän 1 momentissa säädettyä ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan 2 momentin mukaan ole, jos työnantajalla ei muusta syystä ole lomautusaikaan kohdistuvaa palkanmaksuvelvollisuutta.

Työnantajan oikeudesta virkamiehen suostumuksin muuttaa lomautusajankohtaa tai peruuttaa se säädetään 3 momentissa.

## 9 luku. Virantoimituksesta pidättäminen

43 §. Pykälän 1 momentissa säädetään virantoimituksesta pidättämisen edellytyksistä. Työnantajan harkintavallassa on, pidättääkö se virkamiehen virantoimituksesta.

Virantoimituksesta pidättäminen on mahdollista 1 momentin 1 kohdan nojalla rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi, jos näillä voi olla vaikutusta virkamiehen edellytyksiin hoitaa tehtäväänsä.

Virantoimituksesta voidaan momentin 2 kohdan mukaan pidättää, jos virkamies kieltäytyy 24 §:ssä tarkoitetuista terveystarkastuksista tai tutkimuksista taikka kieltäytyy antamasta pykälän mukaisesti terveydentilaansa koskevia tietoja.

Myös virkamiehen sairaus saattaa 3 kohdan perusteella johtaa virantoimituksesta pidättämiseen, jos sairauden laatu on sellainen, että se haittaa olennaisesti viranhoitoa.

Momentin 4 kohdassa säädetään virkamiehen pidättämisestä virantoimituksesta välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos irtisanomisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti osoittaa virkamiehen siinä määrin soveltumattomaksi tehtävänsä, ettei virantoimitusta voida jatkaa. Sama koskee tilannetta, jossa irtisanomisperusteen johdosta virantoimituksen jatkaminen irtisanomisajan voisi vaarantaa turvallisuutta.

Virantoimituksesta pidätetyllä virkamiehellä ei yleensä ole oikeutta palkkaan tai muuhun taloudelliseen korvaukseen, jollei virkaehtosopimuksessa toisin sovita. Kuitenkin virantoimituksesta pidättämisen tapahtuessa 1 momentin 4 kohdan nojalla välittömästi irtisanomisen jälkeen, on 2 momentin nojalla virkamiehellä kuitenkin oikeus irtisanomisajan palkkaan.

Pykälän 3 momentissa säädetään siitä, että virantoimituksesta pidättämisestä päättäneen tulee seurata virantoimituksesta pidättämisen perusteita ja tarvittaessa olosuhteiden muututtua tehdä asiassa uusi päätös. Lisäksi virantoimituksesta pidättämisen jatkaminen tulee ottaa viipymättä uudelleen ratkaistavaksi virkamiehen sitä vaatiessa.

#### *10 luku. Palvelussuhteen ehtojen määräytyminen*

44 §. Pykälä sisältää perussäännökset eduskunnassa noudatettavasta virkaehtosopimusjärjestelmästä. Virkaehtosopimuksilla voidaan sopia vain palvelussuhteen ehdoista, joihin kuulumattomat asiat luetellaan pykälässä. Lisäksi pykälässä on lueteltu sellaiset palvelussuhteeseen liittyvät asiat, joista ei saada sopia. Säännökset koskevat vain virkamiesten palvelussuhteen ehtoja ja niihin sovellettavaa järjestelmää, joten niitä ei voida soveltaa työsuhteessa oleviin työntekijöihin, joiden osalta ovat voimassa työehtosopimuslain (436/1946) säännökset.

Pykälän 1 momentista ilmenee, että eduskunnan eri virastoissa työskentelevien virkamiesten palvelussuhteen ehdoista on voimassa, mitä niis-

tä virkaehtosopimuksilla sovitaan. Momentin mukaan palvelussuhteen ehtoja eivät ole eduskunnan ja sen virastojen järjestysmuodon perusteet tai muu virkakoneiston järjestely, viran perustaminen tai lakkauttaminen, eduskunnan ja sen virastojen tehtävät tai sisäinen työnjako, työjohtaminen, työmenetelmät eikä virkasuhteen syntyminen taikka sen lakkaaminen, lukuun ottamatta irtisanomisaikaa ja irtisanomisen perusteita.

Koska sopia voidaan vain palvelussuhteen ehdoista, jäävät 1 momentissa luetellut asiat jo määritelmän mukaan virkaehtosopimusjärjestelmän ulkopuolelle. Selvää on, että eduskunnan asemasta, tehtävistä, organisaatiosta ja vastaavista kysymyksistä ei voida sopia. Sopia ei myöskään saa virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta, jolla tarkoitetaan paitsi itse järjestelytointa myös virkasuhteen laatua toistaiseksi tai määräajaksi voimassa olevaan sekä viran sijoittelua palkka- tai vaativuusluokkaan. Sama koskee eduskunnan tai sen virastojen tehtävien saavuttamiseksi tarpeellista työnantajan oikeutta määrätä työn organisoinnista, johtamisesta, työmenetelmistä ja muusta vastaavasta. Momentissa on kuitenkin määritelty palvelussuhteen ehdoiksi irtisanomisajan ja irtisanomisen perusteet.

Pykälän 2 momentissa säädetään asioista, joista ei saa sopia. Näitä ovat virkojen kelpoisuusehdot ja nimitysperusteet sekä virkamiehen velvollisuudet. Sopia ei myöskään saa eläkkeistä, perhe-eläkkeistä tai niihin verrattavista muista eduista. Esimerkiksi eläkkeiden myöntämisen perusteet ja suuruus eivät kuulu sovittaviin asioihin. Edelleen sopia ei saa virkasuhdeasuntojen vuokrasta eikä eduskunnan tai sen virastojen omaisuuden käyttämisestä, kuten työtiloista ja työvälineistä. Eduskunnan ja sen virastojen omaisuuden käytöstä määräävät eduskunta ja sen virastot yksipuolisesti lukuun ottamatta yhteistoimintatehtävissä toimivan henkilön, kuten esimerkiksi pääluottamusmiehen työtiloja ja työvälineitä.

Sopimuksenvaraisuuden ulkopuolelle jäävät myös kaikki sellaiset asiat, joista ei voida sopia työehtosopimuksillakaan työntekijöiden kanssa.

Lähinnä tällä tarkoitetaan sellaisia työoikeudellisilla normeilla säädettyjä asioita, joista ei voida sopia työntekijän kannalta heikentävästi.

Pykälän 4 momentissa on yleissäännös siitä, että asiasta, josta ei ole voimassa virkaehtosopimusta, on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään taikka virkamiehen kanssa virkasopimuksella sovitaan. Asiat, joista ei ole sovittu tai voimassa lain ensisijaista tai täydentävää säännöstä, jäävät lähtökohtaisesti työnantajan määräysvaltaan. Lisäksi momentissa säädetään suoraan lain nojalla mitättömiksi kaikki sellaiset virkaehtosopimuksen määräykset, jotka ovat 1 tai 2 momentin vastaisia.

45 §. Pykälän 1 momentti mahdollistaa virkaehtosopimuksen tarkistamisen ja muuttamisen osittain ilman, että on tarpeen tehdä kokonaan uusi virkaehtosopimus. Lisäksi 1 momentissa määritellään pääsopimukseksi ja yleissopimukseksi sellaiset erilliset virkaehtosopimukset, joiden tarkoituksena on määrätä virkaehtosopimusjärjestelmässä noudatettavista asioista. Pääsopimuksella tarkoitetaan neuvottelumenettelyä ja työrauhan turvaamista tai muuta sellaista menettelyä koskevaa virkaehtosopimusta. Yleissopimuksella puolestaan tarkoitetaan virkamiesasioiden hoitamisessa noudatettavia menettelytapoja koskevaa virkaehtosopimusta.

Yleissopimuksella ei saa 2 momentin mukaan poiketa muualla laissa säädetyistä menettelytapoista. Muutoin 1 momentissa tarkoitetuista sopimuksista on voimassa, mitä virkaehtosopimuksista säädetään.

46 §. Pykälässä määritellään virkaehtosopimuksen neuvottelu- ja sopimusosapuolet. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan eduskuntaa edustavana työnantajapuolena on kansliatoimikunta. Virkamiesten puolelta osapuolena on 2 kohdan mukaan sellainen rekisteröity yhdistys, jonka varsinaisiin tarkoituksiin kuuluu eduskunnan virkamiesten etujen valvominen virkasuhteissa. Kansliatoimikunnalle annetaan laissa lisäksi yleisten työmarkkinaoikeudellisten periaatteiden mukaisesti oikeus harkita, minkä henkilöstöyhdistysten kanssa on tarkoituksenmukaista

käydä neuvotteluja ja tehdä virkaehtosopimuksia.

Pykälän 2 momentissa annetaan kansliatoimikunnalle oikeus määrätä ne henkilöt, joiden tehtäviin kuuluu edustaa työnantajaa virkaehtosopimusneuvotteluissa.

47 §. Pykälään sisältyvät virkaehtosopimuksia koskevat muotomääräykset. Siinä säädetään lisäksi virkaehtosopimukseen sidotut tahot sekä virkaehtosopimusten vaikutukset niiden ulkopuolelle jäävien virkamiesten palvelussuhteen ehtoihin.

Virkaehtosopimus on 1 momentin mukaan tehtävä kirjallisesti. Sopimus voidaan myös tehdä merkitsemällä sen sisältö yhteiseen ja sovitulla tavalla oikeaksi todettuun pöytäkirjaan.

Virkaehtosopimukseen ovat 2 momentin nojalla sidottuja kansliatoimikunta ja eduskunnan virastot sekä virkamiesten puolella ne virkamiesyhdistykset, jotka ovat tehneet virkaehtosopimuksen tai siihen myöhemmin yhtyneet. Lisäksi virkaehtosopimukseen ovat sidottuja ne virkamiehet, jotka ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet edellä mainittujen virkamiesyhdistysten jäseniä.

Virkamiehen kanssa tehty 49 §:ssä tarkoitettu sopimus palvelussuhteen ehdoista syrjäyttää 3 momentin perusteella virkaehtosopimuksen määräykset sopimuksesta ilmenevällä tavalla. Lisäksi momentissa säädetään virkaehtosopimuksen vaikutuksista virkamiesyhdistykseen kuulumattomien tai muutoin virkaehtosopimusten ulkopuolella olevien virkamiesten osalta. Kansliatoimikunta ei saa määrätä virkaehtosopimuksen soveltamisalalla, mutta sopimuksen ulkopuolella olevan virkaehtosopimuksen tarkoittamaa työtä suorittavan virkamiehen palvelussuhteen ehtoja ristiriitaisiksi virkaehtosopimuksen kanssa. Poikkeuksen tästä muodostavat vain 46 §:n 2 momentissa tarkoitettut työnantajan edustajat ja 49 §:ssä tarkoitettun sopimuksen palvelussuhteen ehdoista tehneet virkamiehet.

Pykälän 4 momentin mukaan 2 ja 3 momentissa säädettyä on kuitenkin noudatettava ainoastaan sikäli kuin kansliatoimikunta, eduskunnan virasto, virkamiesyhdistys tai virkamies ei ole

sidottu aikaisempaan toisin ehdoin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka jos virkaehtosopimuksessa itsessään ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

48 §. Pykälässä säädetään virkaehtosopimuksen irtisanomisesta ja sen lakkaamisen vaikutuksista. Määräaikainen virkaehtosopimus päättyy ilman irtisanomista määräajan päättyessä, jollei virkaehtosopimuksessa ole sovittu toisin. Pykälän 1 momentin mukaan toistaiseksi tehdyn virkaehtosopimuksen voi sopimukseen osallinen irtisanoa päättymään kolmen kuukauden kuluttua, jollei irtisanomisajasta ole toisin sovittu. Pitkäksi, yli neljän vuoden määräajaksi tehty virkaehtosopimus muuttuu neljän vuoden kuluttua toistaiseksi voimassa olevaksi virkaehtosopimukseksi. Momentin säännökset koskevat myös pääsopimusta, kuitenkin siten, että irtisanomisaika on tällöin pidempi, kuusi kuukautta.

Pykälän 2 momentin mukaan virkaehtosopimuksen irtisanominen on tehtävä kirjallisesti.

Pykälän 3 momentissa säädetään virkaehtosopimuksen niin sanotusta jälkivaikutuksesta. Tällä tarkoitetaan sitä, että virkaehtosopimuksessa olevia palvelussuhteen ehtoja on noudatettava siitä huolimatta, että virkaehtosopimus on lakannut olemasta voimassa. Jälkivaikutus päättyy vasta, kun uusi sopimus on tehty ja tullut voimaan, jollei toisin ole sovittu tai 44 §:n 3 momentista muuta johdu.

49 §. Pykälän 1 momentin nojalla kansliatoimikunta voi tehdä virkamiehen kanssa kirjallisen sopimuksen palvelussuhteen ehdoista. Valtiontalouden tarkastusvirastossa toimivalta kyseisen sopimuksen tekemiseen on pääjohtajalla alaisensa virkamiehen kanssa. Virkamiehen kanssa tehtävällä sopimuksella sovittavat asiat ehdotetaan rajattavaksi asioihin, joista voidaan sopia 44 §:n mukaan virkaehtosopimuksella. Virkasopimuksella yksilöllisesti sovittavia asioita ovat erityisesti virkamiehen palkkausta, työaikaa, vuosilomaa, kustannusten korvausta ja irtisanomisaikaa koskevat kysymykset. Virkaehtosopimuksessa sovittuja palvelussuhteen ehtoja huonommista ehdoista ei voida sopia.

Palvelussuhteen ehdoista sovitaan pääsääntöisesti virkaehtosopimuksella. Työnantajaa edustavana näissä asioissa neuvottelu- ja sopimusosapuolena on kansliatoimikunta. Tämän vuoksi on perusteltua, että kansliatoimikunnalle kuuluu toimivalta tehdä yksittäisen virkamiehen kanssa sopimus palvelussuhteen ehdoista. Perustellun poikkeuksen pääsäännöstä muodostaa eduskunnan yhteydessä oleva Valtiontalouden tarkastusvirasto, joka itsenäisenä tilivirastona päättää talousarvionsa puitteissa myös virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta.

Sopimusoikeudellisten tulkintaongelmien välttämiseksi säädetään 2 momentissa, että virkamiehen irtisanomista ja virkasuhteen purkamista pidetään samalla virkasopimuksen irtisanomisena.

### *11 luku. Työrauha ja työriidat*

50 §. Pykälässä säädetään sallituista työtaistelutoimenpiteistä. Pykälän 1 momentin mukaan muuhun voimassa olevaa palvelussuhdetta koskevaan työtaistelutoimenpiteeseen kuin työnsulkuun tai lakkoon ei saa ryhtyä.

Myös työnsulku ja lakko ovat työtaistelutoimenpiteinä 2 momentin mukaan kiellettyjä, jos niillä pyritään vaikuttamaan muihin kuin 44 §:n mukaan sopimuksenvaraisiin asioihin tai jos laissa niin erikseen säädetään. Vaikka määrätyistä asioista voitaisiin tehdä pääsopimus tai yleissopimus siitä huolimatta, että ne eivät ole muutoin sopimuksenvaraisia asioita, koskee työtaistelukiello niitakin asioita.

Pykälän 3 momentissa ovat työnsulun ja lakon määritelmät. Työnsululla tarkoitetaan työnantajan toimeenpanemaa työnseisausta, jonka tarkoituksena on vastapuolen painostaminen työriidassa keskeyttämällä työnseisauksen piiriin kuuluvien virkamiesten kaikkien virkatehtävien suorittaminen. Lakolla puolestaan tarkoitetaan vastaavasti virkamiesyhdistyksen toimeenpanemaa työnseisausta. Osittaisen työnseisauksen toimeenpaneminen siten, että vain osa virkatehtävistä keskeytetään, on kiellettyä.

Virkamies saa 4 momentin mukaan osallistua lakkoon vain siihen ryhtyneen virkamiesyhdis-

tyksen päätöksen perusteella. Lain 46 §:n 2 momentissa tarkoitetuilta työnantajan edustajiksi määrätyiltä virkamiehiltä työtaistelutoimenpiteet ovat kiellettyjä.

51 §. Pykälässä säädetään noudatettavasta työrauhavelvoitteesta, jolla tarkoitetaan velvollisuutta pidättäytyä työtaistelutoimenpiteestä virkaehtosopimuksen voimassaoloaikana. Pääsäännön mukaan virkaehtosopimukseen sidottu ei saa sopimuksen voimassa ollessa ryhtyä työtaistelutoimenpiteisiin sopimuksen pätevydestä, voimassaolosta tai oikeasta sisällöstä taikka sopimukseen perustuvasta vaatimuksesta syntyneen riidan ratkaisemiseksi, voimassa olevan sopimuksen muuttamiseksi tai uuden sopimuksen aikaansaamiseksi. Tätä työrauhavelvoitetta voidaan virkaehtosopimuksin laajentaa.

Pääsopimuksen, yleissopimuksen tai jonkin vain erityiskysymyksiä käsittelevän virkaehtosopimuksen voimassaololla ei kuitenkaan ole työrauhavelvoitevaikutusta siten, että uuteen muita kysymyksiä koskevan sopimuksen aikaansaamiseksi toimeenpantavaan työtaisteluun ei saisi ryhtyä, jollei toisin ole sovittu.

52 §. Virkamiesyhdistyksellä on aktiivinen työrauhavelvoite. Yhdistys on 1 momentin nojalla velvollinen valvomaan, että virkamiehet pidättäytyvät 50 §:ssä tarkoitetuista kielletyistä työtaistelutoimenpiteistä.

Virkaehtosopimukseen sidottu yhdistys on lisäksi 2 momentin mukaan velvollinen huolehtimaan siitä, että virkamiehet, joita sopimus koskee, eivät riko 51 §:n mukaista työrauhavelvoitetta eivätkä virkaehtosopimuksen määräyksiä.

Pykälän 3 momentissa on laajennettu edellä mainittuja velvoitteita niin, että yhdistys ei saa edes tukea tai avustaa kiellettyjä työtaistelutoimenpiteitä eikä muullakaan tavoin myötävaikuttaa niihin. Yhdistykselle on päinvastoin asetettu velvollisuus pyrkiä tällaisten työtaistelutoimenpiteiden lopettamiseen.

53 §. Pykälä sisältää säännökset työtaistelun piiriin kuulumattoman virkamiehen oikeuksista työtaistelutilanteessa. Tällainen virkamies ei ole

1 momentin mukaan velvollinen suorittamaan työnsulun ja lakon alaisia tehtäviä.

Toisaalta työtaistelun ulkopuolella olevan virkamiehen on täytettävä tavanomaiset virkavelvollisuutensa, minkä lisäksi hän on velvollinen tekemään suojelutyötä. Työtaistelun piiriin kuuluva virkamies voi tehdä suojelutyötä 50 §:n 2 momentin säännösten estämättä.

Jos työtaistelutoimenpiteen johdosta eduskunnan tai sen viraston omaisuus tai turvallisuus erityisesti vaarantuu, on pykälän 2 momentin nojalla osapuolten tiedon siitä saatuaan viivytyksettä ryhdyttävä toimenpiteisiin omaisuuden suojelemiseksi tai turvallisuuden takaamiseksi. Vahinkoedellytyksenä säännöksessä mainitaan erityinen uhka eduskunnan turvallisuudelle. Tällä tarkoitetaan uhkaa paitsi eduskunnan tai sen virastojen fyysiselle turvallisuudelle myös tärkeille tietoturvallisuuden alaan liittyville eduille.

54 §. Eduskunnan kanslian tehtävänä on luoda eduskunnalle edellytykset hoitaa sille valtioelimenä kuuluvat tehtävät.

Eduskunnan kanslia jakaantuu keskuskansliaan ja hallinto-osastoon. Lisäksi kansliassa on valiokuntasihteeristö, suoraan puhemiehen ja pääsihteerin alaisena kansainvälisten asiain yksikkö sekä tieto- ja viestintäyksikkö. Kanslian ja sen yksiköiden tehtävistä säädetään eduskunnan kanslian ohjesäännössä (722/2000).

Keskuskanslian tehtävänä on huolehtia eduskunnan täysistuntoihin liittyvistä valmistelu-, täytäntöönpano- ja palvelutehtävistä, valtiopäiväasiakirjojen ja rekisterien valmistamisesta ja julkaisemisesta sekä asiakirjojen jakelusta ja varastoinnista. Valiokuntasihteeristö huolehtii valiokuntien tarvitsemista sihteeripalveluista sekä valiokunnissa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja siihen liittyvien avustavien toimintojen järjestämisestä. Valiokuntasihteeristöön kuuluvan eduskunnan EU-sihteeristön tehtävänä on koordinoita eduskunnan EU-toimintaa ja yhteyksiä EU:n toimielimiin. Hallinto-osasto huolehtii eduskunnan hallintoasioista, taloudesta, kiinteistöstä, tietotekniikasta, henkilöstöhallinnosta sekä valtiopäivätoimintaa tukevien palve-

luiden, kuten puhelunvälitystoiminnan ja kuljetusten järjestämisestä sekä eduskunnan turvallisuudesta. Kansainvälisten asiain yksikkö avustaa puhemiestä, pääsihteeriä sekä eduskunnan toimielimiä ja toimintayksiköitä kansainvälisten asiain hoitamisessa. Tieto- ja viestintäyksikön tehtävänä on huolehtia eduskunnan kirjasto- ja tietopalveluista sekä eduskuntatiedotuksesta.

Pykälässä kielletään keskuskanslian, valiokuntasihteeristön ja hallinto-osaston virkamiesten osallistuminen työtaistelutoimenpiteeseen. Näissä eduskunnan kanslian toimintayksiköissä työskentelee noin 340 virkamiestä. Yhteensä eduskunnan virastoissa on noin 620 virkamiestä, joista noin puolta työtaistelukiello koskee.

Mainittujen kanslian toimintayksiköiden virkamiesten tehtävät ovat keskeisiä eduskunnan valtiopäivätoimintojen edellytysten turvaamisessa. Virkamiehet huolehtivat muun muassa useiden perustuslaissa ja eduskunnan työjärjestyksessä säädettyjen menettelyjen edellyttämisestä toimista ja avustavat eduskunnan toimielimiä ja yksittäisiä kansanedustajia perustuslaissa ja eduskunnan työjärjestyksessä tarkoitettujen tehtävien hoitamisessa. Osa työtaistelukiellon piirissä olevista virkamiehistä ylläpitää muulla tavoin eduskunnan valtiopäivätoiminnan edellytyksiä. Esimerkiksi tietohallintotoimiston virkamiesten työpanos on tietotekniikan laajan hyväksikäytön vuoksi välttämätön eduskunnan valtioelintoimintojen suorittamisessa.

Eduskunta on ylin valtioelin, jonka toiminnan tulee olla turvattu kaikissa olosuhteissa ja jonka toiminnan häiriöttömyyteen ja ennustettavuuteen on voitava luottaa. Keskuskanslian, valiokuntasihteeristön ja hallinto-osaston virkamiesten työpanos tässä valtiopäivätoiminnan turvaamisessa on olennainen ja välttämätön. Käytännössä eduskunta ei selviydy tehtävistään ilman näiden virkamiesten toimintaa. Onkin selvää, että keskuskanslian, valiokuntasihteeristön ja hallinto-osaston virkamiesten työtaistelutoimenpide estäisi tai ainakin vakavasti häiritsisi eduskunnan toimintaa valtioelimenä. Jo työtaistelun uhka voisi heikentää luottamusta eduskunnan kykyyn toimia ylimpänä päättäjänä.

Kieltämällä mainittujen virkamiesten osallistuminen työtaistelutoimenpiteeseen rajoitetaan näiden virkamiesten oikeutta ammatillisen järjestäytymisvapauden puitteissa toimia etujensa valvomiseksi. Työtaistelutoimenpiteet ovat olennainen osa ammatillisten järjestöjen toimintaa, ja tällaisissa järjestöissä toimiminen jää välttämättä, ellei siihen kuulu oikeutta osallistua työtaistelutoimintaan. Koska eduskunnan valtioelintoiminnan turvaamisella on kuitenkin selvä ja voimakas yhteiskunnallinen tarve, on rajoitettu puuttuminen työtaisteluoikeuteen perusteltua. Työtaistelukiello on pykälässä rajoitettu vain niihin eduskunnan kanslian virkamiehiin, joiden työpanos on välttämätön eduskunnan valtioelintoiminnan häiriöttömyyden turvaamiseksi. Työtaistelutoimenpiteiden kieltämistä kokonaan tämän rajatun ryhmän osalta on pidettävä tarpeellisena, jotta ei voi syntyä epävarmuutta mahdollisten työtaistelutilanteiden vaikutuksesta eduskunnan kykyyn hoitaa valtioelintoimintaa. Kiellolla ei muutoin rajoiteta yhdistymisvapautta ja mahdollisuutta toimia ammatillisissa järjestöissä.

Sen lisäksi, että pykälässä kielletään tiettyjen virkamiesten työtaistelutoimenpiteet, pykälässä kielletään työnantajaa kohdistamasta työtaistelutoimenpiteitä näihin virkamiehiin.

Eduskunnan kanslian kansainvälisten asiain yksikön ja tieto- ja viestintäyksikön sekä eduskunnan muiden virastojen virkamiesten tehtävien luonne ei edellytä puuttumista näiden virkamiesten oikeuteen osallistua työtaistelutoimenpiteeseen.

## *12 luku. Seuraamukset virkaehtosopimuksen sekä 10 ja 11 luvun säännösten rikkomisesta*

55 §. Virkaehtosopimuksen määräysten sekä sitä koskevien 10 ja 11 luvun säännösten rikkomisen pääasiallisena seuraamuksena on hyvityssakko.

Pykälän 1 momentissa säädetään virkaehtosopimuksen määräysten rikkomisesta. Virkaehtosopimukseen sidottu, joka tietoisesti rikkoo tai jonka perustellusti olisi pitänyt tietää rikkovan sopimuksen määräyksiä, voidaan tuomita hy-

vityssakkoon. Hyvityssakon tuomitsee työtuomioistuin.

Hyvityssakko voidaan määrätä työnantajalle, virkamiesyhdistykselle ja yksittäiselle virkamiehelle, jotka 47 §:n mukaan ovat sidottuja virkaehtosopimukseen. Tahallisuus tai tuottamus on syyksiluettavuuden edellytyksenä. Tuottamuksen osalta vaaditaan kuitenkin lisäksi perustellun vilpittömän mielen puutetta.

Pykälän 2 momentissa säädetään hyvityssakosta 10 ja 11 luvun säännösten rikkomisen yhteydessä. Työnantajan on maksettava vahingonkorvauksen sijasta hyvityssakkoa, jos työnantaja menettelee 50 tai 51 §:n säännösten vastaisesti eli jos työnantaja käyttää muuta työtaistelutoimenpidettä kuin työnsulkua tai jos työnantaja rikkoo työrauhavelvoitetta vastaan. Vastaavasti vahingonkorvauksen korvaava hyvityssakko voidaan langettaa virkamiesyhdistykselle, jos se rikkoo tai jättää noudattamatta, mitä 50—52 §:ssä säädetään, eli jos yhdistys käyttää muuta työtaistelutoimenpidettä kuin lakkoa, rikkoo työrauhavelvoitetta vastaan tai laiminlyö valvontavertaisuutensa jäseniinsä nähden.

Hyvityssakon määrää koskevat säännökset sisältyvät 3 momenttiin. Hyvityssakon enimmäismäärä on työnantajan osalta 12 000 euroa, yhdistyksen osalta 5 000 euroa ja virkamiehen osalta 100 euroa.

56 §. Pykälän 1 momentin mukaan on hyvityssakkoa tuomittaessa otettava huomioon kaikki asiassa esille tulleet seikat, joista säännöksessä on esimerkkiluettelo. Hyvityssakko voidaan jättää erityisestä syystä tuomitsematta.

Hyvityssakko tuomitaan 2 momentin mukaan maksettavaksi vahinkoa kärsineelle, jollei virkaehtosopimuksessa toisin määrätä. Jollei vahinkoa ole syntynyt, hyvityssakko määrätään maksettavaksi vaatimuksen tehneelle taholle. Jos hyvitykseen oikeutettuja on useita, jaetaan hyvityssakko säännöksestä tarkemmin ilmenevällä tavalla.

57 §. Pykälässä säädetään erityisseuraamuksista rikottaessa virkaehtosopimusta olennaisesti. Työtuomioistuimessa voidaan 1 momentin mu-

kaan julistaa virkaehtosopimus heti purkautuneeksi, jos sopimuksen olennaisen rikkomisen vuoksi ei muilta sen osapuolilta voida kohtuudella vaatia sopimuksen jatkamista.

Vastaavasti 2 momentin mukaan, jos virkaehtosopimus on yhdistyksen kanteen johdosta purkautunut, voi muukin sopimukseen osallinen yhdistys irtisanoa sopimuksen omalta osaltaan kahden viikon kuluessa.

Irtisanottu virkaehtosopimus lakkaa 3 momentin perusteella heti olemasta voimassa.

58 §. Pykälässä olevan pääsäännön mukaan ei virkamiehen osallistumista työtaistelutoimenpiteeseen ole pidettävä virkarikoksena tai perusteena virkasuhteen purkamiseen, jos osallistuminen tapahtuu virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella. Pääsäännöstä on tehty poikkeus niiden työtaistelutoimenpiteiden osalta, jotka 54 §:n mukaan ovat eduskunnan valtiosääntöisiin tehtäviin kohdistuvina kiellettyjä.

### *13 luku. Yhteistoimintajärjestelmät*

59 §. Eduskunnassa ovat käytössä työsuojelu- ja yhteistoimintajärjestelmät. Myös luottamusmiesjärjestelmän toteuttamisesta on osapuolten välillä syntynyt neuvottelutulos. Lakiehdotuksen 59 §:n tarkoituksena on luoda lakisääteinen pohja edellä mainittujen järjestelmien kehittämiseksi. Pykälä mahdollistaa vastaisuudessaakin sen, että Valtiontalouden tarkastusvirasto voi säilyttää oman erillisen yhteistoimintajärjestelmän.

### *14 luku. Erinäisiä säännöksiä virkaehtosopimusasioissa*

60 §. Virkamiesten yhdistymis- ja kokoontumisvapauteen liittyen pykälässä kielletään työnantaja estämästä virkamiestä osallistumasta ilman erittäin pakottavaa syytä virkamiesyhdistyksen edustajana 10 ja 11 luvussa tarkoitettuihin neuvotteluihin.

61 §. Pykälässä säädetään selvyiden vuoksi, että työtaistelun piiriin kuuluvalla virkamiehelle ei makseta palkkaa ja muita taloudellisia etuja siltä ajalta, kun työnteko on estynyt. Niitä ei

myöskään makseta työnsulun piiriin kuuluvalla. Virka-asunnon käyttöoikeus ei kuitenkaan lakkaa työtaistelun aikana.

62 §. Pykälässä on erityinen muutoksenhaku-kielto, joka koskee virkaehtosopimusjärjestelmään kuuluvia sopimuksenvaraisuuteen liittyviä 44 §:ssä säädettyjä asioita. Virkamies ei 62 §:n mukaan saa valittamalla hakea muutosta 44 §:ssä tarkoitettussa asiassa taikka saattaa sitä oikaisuvaatimuksin käsiteltäväksi, jos hänellä tai virkamiesyhdistyksellä on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa.

#### *15 luku. Muutoksenhaku virkasuhdeasioissa*

63 §. Pykälään sisältyvät säännökset niistä säännönmukaisista muutoksenhakekeinoista, jotka virkamiehellä ovat käytettävissään hänen ollessaan tyytymätön työnantajan häntä koskevaan päätökseen virkasuhdeasioissa.

Pykälän 1 momentin perusteella virkamies saa tehdä työnantajalle kirjallisen oikaisuvaatimuksen, jos hän katsoo, ettei työnantaja ole antanut hänelle palvelussuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta sellaisena kuin se olisi hänelle ollut suoritettava. Oikaisuvaatimusta ei kuitenkaan saa tehdä asiassa, joka kuuluu työtuomioistuimen toimivaltaan. Tällainen asia koskee esimerkiksi voimassa olevan virkaehtosopimuksen sisältöä tai tulkintaa.

Varsinainen muutoksenhakua koskeva säännös on pykälän 2 momentissa, jossa luetelluissa asioissa virkamiehellä on oikeus hakea muutosta valittamalla suoraan korkeimmalta hallinto-oikeudelta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädettyssä järjestyksessä. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että työnantajan tekemien, säännöksessä lueteltuja asioita koskevien päätösten osalta noudatetaan hallintolainkäyttölain 22 §:n mukaista 30 vuorokauden pituista yleistä valitusaikaa ja että päätökseen on liitettävä valitusosoitus. Momentin mukaan muutoksenhakuoikeus koskee työnantajan päätöstä varoituksen antamisesta, lomauttamisesta, irtisanomisesta, virkasuhteen purkamisesta tai virkamiehen sivutointa koskevassa asiassa. Lisäksi muutoksenhakuoikeus koskee 1 momentissa tarkoitetun oikaisu-

vaatimuksen johdosta annettua päätöstä. Momentissa veloitetaan korkein hallinto-oikeus käsittelemään valitus kiireellisenä.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että virkamiehen nimittämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

Pykälän 4 momentissa säädetään, että päätös virkamiehen lomauttamisesta tai virkamiehen pidättämisestä virantoimituksesta tulee noudattavaksi valituksesta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin päättä.

Virkasuhteen jatkuvuusperiaatteesta säädetään pykälän 5 momentissa. Sen mukaan virkasuhde ei katkea, jos virkamiehen irtisanomisen tai virkasuhteen purkamisen todetaan korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä tapahtuneen muulla kuin tässä laissa säädetyllä perusteella.

#### *16 luku. Erinäisiä säännöksiä virkasuhdeasioissa*

64 §. Virkamiehellä, joka ilman 8 §:ssä tarkoitettua perustetta on nimitetty määrääjäksi tai joka ilman pätevää syytä on toistuvasti peräkkäin nimitetty määrääjäksi, on 64 §:n nojalla oikeus saada työnantajalta vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus virkasuhteen päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä eduskunnan virkamieheksi.

Pykälän 2 momentin mukaan korvausta on haettava kuuden kuukauden kuluessa virkasuhteen päättymisestä. Asia saatetaan vireille hallintoriita-asiana Helsingin hallinto-oikeudessa.

65 §. Pykälässä ovat säännökset aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden takaisinperinnästä. Pykälän 1 momentti koskee takaisinperinnän järjestämistä virkamiehen palvelussuhteen jatkuessa seuraavan tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä, jolloin aiheettomasti maksettu palkka tai muu etuus vähennetään virkamiehen palkasta.

Takaisinperinnän enimmäismäärä kunkin palkanmaksun yhteydessä on 2 momentin mukaan sama kuin lain mukaan ulosmitattavissa oleva palkan osa. Takaisinperinnän peruste ja takaisin-

perittävä määrä on ilmoitettava virkamiehelle takaisinperintää aloitettaessa.

66 §. Aiheettomasti maksetun etuuden vanhentumisaika on huomattavasti lyhyempi kuin yleinen 10 vuoden saatavan vanhentumisaika. Takaisinperintä on säädetty pykälässä aloitettavaksi tai pantavaksi vireille perintätavasta riippumatta kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana aiheeton suoritus on tapahtunut, uhalla, että oikeus etuuteen on menetetty.

67 §. Erityinen takaisinperintä on mahdollista, jos virkamies laiminlyö sairausvakuutuslain (364/1963) mukaan työnantajalle suoritettavan päivä- tai äitiysrahan tai muun etuuden hakemiseksi tarpeelliset määräykset. Työnantaja voi periä virkamieheltä virkavapauden ajalta maksamansa palkan takaisin kyseistä etuutta vastaavalta osalta.

68 §. Pykälässä säädetään virkasuhteessa aiheutuneen vahingon korvaamisesta. Säännöksessä viitataan vahingonkorvauslakiin (412/1974), jossa ovat erityissäännökset muun muassa julkisyhteisön korvausvelvollisuudesta julkista valtaa käytettäessä, virkamiehen korvausvelvollisuudesta ja korvausvastuun jakaantumisesta sekä jakamisesta vahingon kolmannelle aiheutaneen virkamiehen ja työnantajan kesken.

Työtaistelutoimenpiteestä johtuvan työn keskeytymisen aiheuttamasta vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään 2 momentissa. Korvausvelvollisuuden sijaan tulevasta hyvityssakosta säädetään 55 ja 56 §:ssä. Pääsäännön nojalla ei työnantajan eikä toisaalta virkamiehen henkilökohtaisesti ole suoritettava vahingonkorvausta lainkaan.

Korvausvelvollisuus saattaa kuitenkin syntyä, jos työtaistelutoimenpide on 10 tai 11 luvun virkaehtosopimuksia sekä työrauhaa ja työriitoja koskevien säännösten vastainen. Lisäksi edellytetään, että keskeytyksestä aiheutunut haitta on huomattava. Vaikka korvausvelvollisuus edellä sanotun mukaisesti olisi muutoin olemassa, ei henkilökohtaista korvausvelvollisuutta virkamiehelle kuitenkaan synny, jos työtaistelu-

toimenpiteeseen on ryhdytty virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella.

Mitä 2 momentissa säädetään virkamiehen vapauttamisesta henkilökohtaisesta korvausvelvollisuudesta, ei kuitenkaan 3 momentin mukaan sovelleta 54 §:ssä tarkoitetun kielletyn työtaistelutoimenpiteen yhteydessä.

69 §. Pykälän 1 momentin mukaan eduskunnan virkamies katsotaan eronneeksi virastaan siitä ajankohdasta, josta hänet on nimitetty toiseen eduskunnan virkaan tai valtion virkamieslaissa tarkoitettuun virkaan, jollei muualla laissa toisin säädetä. Sen sijaan valtion virkamieslaissa tarkoitettuun määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen ei katkaise eduskunnan virkamiehen virkasuhdetta.

Työnantaja voi 1 momentista poiketen myöntää virkavapautta eduskunnan virkamiehelle, joka on nimitetty määräajaksi tai koeajaksi valtion virkamieslaissa tarkoitettuun valtion virkaan. Mikäli eduskunnan virkamies nimitetään esimerkiksi Suomen Pankin virkamieheksi, virkavapauden myöntäminen on 26 §:n 2 momentin yleissäännöksen nojalla työnantajan harkinnassa.

Jos eduskunnan virkaan määräajaksi tai määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetty on ennestään nimitettynä eduskunnan virkaan, hän on 3 momentin nojalla virkavapaana tästä virasta sen ajan, jonka hän on ensiksi tarkoitettussa virassa tai määräaikaisessa virkasuhteessa.

70 §. Virkamiehen irtisanominen ja virkasuhteen purkaminen on tehtävä pykälän 1 momentin nojalla kirjallisesti.

Virkamiehelle on 2 momentin mukaan varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen kuin hänet pidätetään virantoimituksesta tai irtisanotaan 28 tai 29 §:n nojalla, hänen virkasuhteensa puretaan tai hänelle annetaan varoitus.

Pykälän 3 momentista ilmenee, että virkamiesyhdistystä ja luottamusmiestä on kuultava ennen kuin virkamiehen lomauttamisesta, irtisanomisesta tai virantoimituksesta pidättämisestä taikka virkasuhteen purkamisesta tehdään päätös.

71 §. Pykälässä säädetään keskeisistä työnantajalle kuuluvista toimivaltuuksista. Pykälän 1 momentista ilmenee päätösvalan käyttäjä, viran siirtämistä viraston sisällä, virkamiehen siirtämistä 25 §:n nojalla, virkasuhteen muuttamista osa-aikaiseksi, kirjallisen varoituksen antamista, virkamiehen lomauttamista, virantoimituksesta pidättämistä, virkamiehen irtisanomista ja virkasuhteen purkamista koskevassa asiassa.

Eduskunnan kansliassa päätösvaltaa edellä mainituissa asioissa käyttää kansliatoimikunta niiden virkamiesten osalta, jotka kansliatoimikunta nimittää, sekä eduskunnan pääsihteeri muiden virkamiesten osalta. Valtiontilintarkastajien kansliassa päätösvaltaa käyttävät valtiontilintarkastajat, Eduskunnan oikeusasiamiehen kansliassa eduskunnan oikeusasiamiehen ja Valtiontalouden tarkastusvirastossa pääjohtaja.

Pykälän 2 momentista ilmenee, että myös virkavapauden osalta päätösvalasta on voimassa, mitä 1 momentissa säädetään. Ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista, että eduskunnan kansliassa, jossa on noin 420 virkamiestä, myös lakisääteiset ja lyhyet virkavapaudet tulevat kansliatoimikunnan tai pääsihteerin päätettäväksi. Tämän vuoksi eduskunnan kansliassa jäävät noudatettaviksi kanslian ohjesäännön 20 §:n säännökset hallintojohtajan toimivallasta virkavapauden myöntämistä koskevassa asiassa.

Pykälän 3 momentista ilmenee, että viran siirtämisestä toiseen eduskunnan virastoon päättää kansliatoimikunta.

Pykälän 4 momentti koskee eduskunnan pääsihteeriä ja Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajaa. Eduskunnan täysistunto päättää pääsihteerin ja pääjohtajan irtisanomisesta ja virkasuhteen purkamisesta. Sen sijaan kansliatoimikunnalle kuuluu toimivalta virkavapauden myöntämistä, virkamiehen siirtämistä 25 §:n nojalla, virkasuhteen muuttamista osa-aikaiseksi, varoituksen antamista, virkamiehen lomauttamista ja virantoimituksesta pidättämistä koskevassa asiassa. Ennen kuin täysistunto tekee päätöksensä irtisanomista ja virkasuhteen purkamista koskevassa asiassa, kansliatoimikunnan on annettava asian johdosta lausuntonsa.

Keskeinen työnantajalle kuuluva päätösvalta ilmenee suoraan eduskunnan virkamieslaista. Lisäksi 76 §:n nojalla kansliatoimikunta voi antaa tarkempia määräyksiä lain toimeenpanosta pykälässä yksilöidyistä asioista. Lisäksi asian luonteesta johtuu, että virastokohtaisia normeja muun muassa työnantajalle kuuluvasta toimivallasta voidaan antaa virastokohtaisissa hallinnollisissa säännöksissä ja määräyksissä. Valtion virastoissa tällaiset normit sisältyvät yleensä virastokohtaisiin työjärjestysten määräyksiin. Vastaavia säännöksiä on eduskunnan kanslian ohjesäännössä ja eduskunnan oikeusasiamiehen johtosäännössä sekä määräyksiä valtiontilintarkastajien ja Valtiontalouden tarkastusviraston työjärjestyksessä.

72 §. Pykälän 1 momentissa säädetään työnantajan velvollisuudesta antaa virkamiehelle pyynnöstä työtodistus sekä työtodistuksen sisällöstä.

Työtodistuksen vaatiminen ei saa 2 momentin mukaan aiheuttaa työnantajalle kohtuutonta haittaa, kun palvelussuhteen päättymisestä on kulunut yli 10 vuotta tai kun uutta työtodistusta pyydetään kadonneen tai turmeltuneen työtodistuksen tilalle.

Työtodistukseen ei saa 3 momentin mukaan panna mitään sellaista merkintää tai antaa sitä sellaisessa muodossa, jonka tarkoituksena on antaa virkamiehestä muita tietoja kuin mitä työtodistuksen sanamuodosta käy ilmi.

73 §. Jollei neuvotteluja palvelussuhteen ehtojen tulkintaa koskevasta erimielisyydestä ole vaadittu tai jollei muuta vaatimusta virkasuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden suorittamisesta ole tehty kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suoritus olisi pitänyt tehdä, on oikeus etuuteen menetetty.

74 §. Pykälästä ilmenee, että eduskunnan virkamiehen oikeudesta eläkkeeseen sekä hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä säädetään erikseen.

75 §. Pykälän mukaan eduskunnan virkamiehen kuoltua suoritetaan hänen omaisilleen val-

tion varoista ryhmähenkivakuutusta vastaavana etuna taloudellista tukea noudattaen soveltuvin osin, mitä kulloinkin voimassa olevassa eduskunnan virkaehtosopimuksessa määrätään.

Tuen myöntää ja maksaa 2 momentin mukaan hakemuksesta Valtiokonttori noudattaen soveltuvin osin valtion palveluksessa olleen henkilön kuoltua suoritettavan taloudellisen tuen myöntämisestä ja maksamisesta voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä.

76 §. Voimassa olevan lain täytäntöönpanosta annetaan tarkempia määräyksiä kansliatoimikunnan 1 päivänä tammikuuta 1995 voimaan tulleella päätöksellä. Myös säädettävään lakiin ehdotetaan otettavaksi valtuussäännökset.

Pykälässä ehdotetaan, että kansliatoimikunta voi antaa tarkempia määräyksiä virkasuhteeseen liittyvästä hakumenettelystä, virkasuhteeseen nimittämistä koskevasta menettelystä, virkamiehen sivutointoa koskevan asian ratkaisemisesta, päätösvallasta ja menettelystä ikälisän tai muun säännönmukaisen palveluslisän myöntämistä koskevassa asiassa sekä kustannuksista, jotka aiheutuvat 14 ja 24 §:ssä tarkoitetuista tarkastuksista ja tutkimuksista.

### *17 luku. Voimaantulo*

77 §. Pykälän 1 momentti koskee lain voimaantuloa. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty.

Voimassa olevaan eduskunnan virkamiehistä annetun lain kumoamisesta säädetään 2 momentissa.

Ennen uuden lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen toimeenpanon edellyttämiin toimenpiteisiin 3 momentin säännöksen nojalla. Samanlaisesti on tarpeen tulla voimaan eduskunnan virastoissa sovellettavat tähän lakiin perustuvat virkaehtosopimukset.

78 §. Pykälästä ilmenee, että ennen tämän lain voimaantuloa suoritettut kielitutkinnot rinnastetaan lain nojalla 12 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin tutkintoihin.

## **2. Eduskunnan päätös eduskunnan kanslian ohjesäännön muuttamisesta**

20 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos.

32 §. Eduskunnan pääsihteerin ja apulaispääsihteerin kelpoisuusvaatimuksia ehdotetaan muutettavaksi pykälän 1 momentin 1 kohdassa siten, että virkaan vaadittava tutkinto on oikeustieteen kandidaatin tutkinto tai muu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Ammattikorkeakoulututkinto ei ole ohjesäännössä tarkoitettu ylempi korkeakoulututkinto.

Pykälän 1 momentin 6 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi henkilöstöpäällikön viran kelpoisuusvaatimukset.

Momentin 7 a kohdan muutokset johtuvat eduskunnan kirjaston viroissa tapahtuneista nimikemuutoksista. Kohtaan sisältyvät lisäyksenä verkkopalveluasiantuntijan kelpoisuusvaatimukset.

Momentin uudessa 10 kohdassa ovat kansainvälisten asiain yksikön apulaismojohtaja, kansainvälisten asiain neuvoksen ja kansainvälisten asiain sihteerin viran kelpoisuusvaatimukset.

Työterveyslääkärin viran kelpoisuusvaatimukset sisältyvät uuteen 11 kohtaan ja intendentin viran uuteen 12 kohtaan. Momentin 8 ja 9 kohdan muutokset ovat uusista 10—12 kohdista johtuvina teknisiiä.

33 §. Muutoksenhakua virkasuhdeasioissa koskevat säännökset ehdotetaan otettavaksi eduskunnan virkamieslakiin, minkä vuoksi 33 § ehdotetaan kumottavaksi.

34 §. Pykälän mukaan toimistopäällikön sijaisena toimii apulaistoimistopäällikkö. Toimistopäälliköiden ja heihin rinnastettavien virkamiesten sijaisista ehdotetaan säädettäväksi tapahtuneet nimikemuutokset huomioon ottaen.

35 §. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta eduskunnan kanslian johtosäännöstä tarpeettomana.

*Voimaantulosäännös.* Päätös on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti eduskunnan virkamieslain kanssa.

### **3. Eduskunnan päätös valtioneuvoston jäsenien johtosäännön 8 §:n muuttamisesta**

Säädettävän eduskunnan virkamieslain 49 §:n mukaan toimivalta virkasopimuksen tekemiseen valtioneuvoston jäsenien kanslian virkamiesten

osalta kuuluu kansliatoimikunnalle, minkä vuoksi johtosäännön 8 §:ää on tarpeen muuttaa.

*Voimaantulosäännös.* Päätös on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti eduskunnan virkamieslain kanssa.

## **1.**

## **Laki**

### **eduskunnan virkamiehistä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### **1 luku**

#### **Yleisiä säännöksiä**

##### **1 §**

Tässä laissa säädetään eduskunnan virkamiehistä ja virkasuhteista sekä virkamiesten palvelussuhteen ehtojen määräytymisestä ja työrauhan turvaamisesta.

Virkasuhte on julkisoikeudellinen palvelussuhte, jossa eduskunta on työnantajana ja virkamies työn suorittajana.

Tätä lakia ei sovelleta eduskunnan oikeusasiamieheen eikä apulaisoikeusasiamieheen.

##### **2 §**

Lain tavoitteena on turvata eduskunnan ja sen virastojen tehtävien hoitaminen sekä virkamiehelle oikeudenmukainen asema suhteessa työnantajaan.

Eduskunnan virastoja ovat eduskunnan kanslia, valtioneuvoston jäsenien kanslia ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia sekä eduskunnan yhteydessä oleva Valtiontalouden tarkastusvirasto.

#### **2 luku**

#### **Virkojen perustaminen, siirtäminen, lakkauttaminen ja muuttaminen**

##### **3 §**

Eduskunnan kansliatoimikunta (*kansliatoimikunta*) päättää eduskunnan kanslian, valtioneuvoston jäsenien kanslian ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkojen sekä Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan viran perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta. Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtaja päättää tarkastusviraston muiden virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta.

Virkaa perustettaessa päätetään viran nimestä ja palkkauksesta. Samalla voidaan päättää, että virkaan kuuluva työaika tai työmäärä määräytyy erityisten perusteiden mukaan.

##### **4 §**

Virkoja voidaan perustaa palkkauksiin käytävissä olevien määrärahojen rajoissa.

Seuraavia virkoja sekä niitä virka-asemaltaan vastaavia tai ylempiä virkoja ei saa perustaa, lakkauttaa eikä niiden nimeä muuttaa, ellei kutakin virkaa ole valtion talousarviossa eritelty:

1) eduskunnan kanslia: eduskunnan pääsihteerin, eduskunnan apulaispääsihteerin, edus-

kunnan hallintojohtajan, eduskunnan lainsäädäntöjohtajan, tieto- ja viestintäjohtajan ja kansainvälisten asiain yksikön johtajan virat;

2) valtioneuvoston kanslia: kansliapäällikön virka;

3) eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia: kansliapäällikön virka; sekä

4) Valtiontalouden tarkastusvirasto: pääjohtajan virka.

### 5 §

Virka voidaan siirtää samassa virastossa muuhun yksikköön kuin mihin se on perustettu sekä muu kuin valtion talousarviossa eriteltävä virka myös toiseen eduskunnan virastoon. Jos virka ei ole avoinna, virka voidaan siirtää vain virkamiehen suostumuksella.

## 3 luku

### Nimittäminen ja kelpoisuusvaatimukset

### 6 §

Yleisistä nimitysperusteista säädetään perustuslaissa.

Virkamieheksi nimitettävän tulee olla täyttänyt 18 vuotta. Myös 15 vuotta täyttänyt oppivelvollisuutensa suorittanut henkilö voidaan nimittää virkamieheksi, jos nimittämistä voidaan virkamiehen tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta pitää sopivana.

Päätettäessä nimittämisestä ketään ei saa perusteettomasti asettaa toisiin nähden eri asemaan 16 §:ssä mainittujen syiden nojalla.

### 7 §

Virkaan nimittämisen edellytyksenä on julkinen hakumenettely, jollei tässä laissa toisin säädetä. Hakuaika on vähintään 14 kalenteripäivää.

Nimittämisestä päättävä voi perustellusta syystä päättää hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai viran täyttämättä jättämisestä. Ilmoitettaessa uudesta hakumenettelystä on mainittava, otetaanko aikaisemmat hakemukset huomioon.

Sellaiseen virkaan, joka on ollut julkisesti haettavana, voidaan nimittää vain henkilö, joka

on hakenut sitä kirjallisesti ennen hakuajan päättymistä ja silloin täyttää kelpoisuusvaatimukset. Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijan kelpoisuudesta.

Erityisestä syystä virkaan voidaan nimittää kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö ilman julkista hakumenettelyä.

### 8 §

Virkamieheksi voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta. Virkamiestä ei tällöin nimitetä virkaan, vaan määräaikaiseen virkasuhteeseen.

Virkaan voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos viran luonteeseen tai viraston toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii.

Nimittämisestä 1 momentin nojalla voidaan 7 §:n 1 momentista poiketen perustellusta syystä päättää ilman julkista hakumenettelyä.

### 9 §

Valtion talousarviossa eriteltävään virkaan tai siihen kuuluvien tehtävien hoitamista tarkoittavaan määräaikaiseen virkasuhteeseen voidaan nimittää vain Suomen kansalainen.

### 10 §

Eduskunnan pääsihteerin valitsemisesta säädetään eduskunnan työjärjestyksessä (40/2000). Kansliatoimikunta nimittää sellaisiin eduskunnan kanslian virkoihin ja määräaikaisiin virkasuhteisiin, joiden erityisistä kelpoisuusvaatimuksista säädetään eduskunnan kanslian ohjesäännössä. Muihin eduskunnan kanslian virkoihin ja määräaikaisiin virkasuhteisiin nimittää eduskunnan pääsihteeri.

Valtioneuvoston kanslian virkamiehet nimittää valtioneuvoston kanslian virkamiehet.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkamiehet nimittää eduskunnan oikeusasiamies.

Eduskunta valitsee Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan. Valitsemisesta säädetään tarkemmin eduskunnan työjärjestyksessä. Pää-

johtajan toimikausi on kuusi vuotta. Pääjohtajan toimikausi jatkuu, kunnes seuraavassa vaalissa valitun pääjohtajan toimikausi alkaa. Virkaan valittu vapautuu valtion tai eduskunnan viran hoitamisesta siksi ajaksi, jonka hän on pääjohtajana.

Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtaja nimittää muut tarkastusviraston virkamiehet.

#### 11 §

Virkamieheltä tehtävään vaadittavasta erityisestä kelpoisuudesta on voimassa tässä laissa säädetyn lisäksi, mitä eduskunnan kanslian ohjesäännössä (320/1987), eduskunnan oikeusasiamiehen johtosäännössä (209/2002), valtion tilintarkastajien kanslian työjärjestyksessä tai Valtiontalouden tarkastusviraston työjärjestyksessä säädetään tai määrätään.

Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan kelpoisuusvaatimuksena on virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, hyvä perehtyneisyys julkiseen talouteen ja valtion hallintoon sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

#### 12 §

Eduskunnan virkamieheltä, jolta edellytetään erityisenä kelpoisuusvaatimuksena ylempää korkeakoulututkintoa, vaaditaan suomen tai ruotsin kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa.

Suomen ja ruotsin kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa vaaditaan virassa, jonka pääasiallisiin tehtäviin kuuluu:

- 1) kääntää perustuslain 51 §:ssä mainittuja eduskunnan asiakirjoja ruotsin kielelle;
- 2) kääntää eduskunnan toimintaan liittyviä muita kuin 1 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja ruotsin tai suomen kielelle;
- 3) avustaa ruotsinkielisten eduskunnan vastausten ja kirjelmien laadinnassa; tai
- 4) tulkata täysistunnoissa ja valiokuntien kokouksissa.

Kansliatoimikunnan päätöksellä voidaan määrätä poikkeuksista 1 ja 2 momentissa säädetystä suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista

kelpoisuusvaatimuksista, jos työtehtävät sitä edellyttävät tai eri kielten käyttämistä edellyttävien työtehtävien jako eduskunnassa ja sen virastoissa sen sallii taikka vaatimuksista poikkeamiselle on muu erityisen painava syy. Kansliatoimikunta voi myös erityisestä syystä myöntää erivapauden kielitaitoa koskevasta kelpoisuusvaatimuksesta.

Muille kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille virkamiehille asetettavista suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista määrätään kansliatoimikunnan päätöksellä.

Suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta säädetään julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetussa laissa (xx/2003) ja sen nojalla annetulla asetuksella.

#### 13 §

Nimitettäessä valtion talousarviossa eriteltävään virkaan tai siihen kuuluvien tehtävien hoitamista tarkoittavaan määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitettäväksi esitettävän henkilön on ennen nimitämistä annettava selvitys elinkeinotoiminnastaan, omistuksistaan yrityksissä ja muusta varallisuudestaan sekä sellaisista kyseiseen virkaan kuulumattomista tehtävistään, 23 §:ssä tarkoitetuista sivutoimistaan ja muista sidonnaisuuksistaan, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa hänen edellytyksiään hoitaa kyseisiä tehtäviä. Virkamiehen on ilmoitettava viivytystä näissä tiedoissa tapahtuneet muutokset ja oikaistava havaitut puutteet sekä myös pyynnöstä annettava niistä uusi selvitys.

Viranomaiselle annetut henkilön taloudellista asemaa koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä.

Tarkemmat määräykset selvityksen antamisesta annetaan kansliatoimikunnan päätöksellä.

#### 14 §

Virkaan ja määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitämisen edellytyksenä on, että henkilö antaa asianomaisen viraston pyynnöstä virkasuhteen hoidon kannalta tarpeellisia terveydellisiä tietoja sekä osallistuu lisäksi tarvittaessa tarkastuksiin ja tutkimuksiin asian selvittämiseksi. Tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuneet kus-

tannukset suoritetaan asianomaisen eduskunnan viraston varoista.

#### 15 §

Nimityspäätöksessä voidaan määrätä, että virkasuhde voidaan enintään kuusi kuukautta kestävän koeajan aikana purkaa sekä työnantajan että virkamiehen puolelta. Purkaminen ei saa kuitenkaan tapahtua 16 §:ssä tarkoitetuilla tai muutoin epäasiallisilla perusteilla.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske valtion talousarviossa eriteltävää virkaa.

#### 4 luku

### **Työnantajan ja virkamiehen yleiset velvollisuudet**

#### 16 §

Työnantajan on kohdeltava palveluksessaan olevia virkamiehiä tasapuolisesti niin, ettei kehtää perusteettomasti aseteta toisiinsa nähden eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden taikka muun näihin verrattavan seikan vuoksi.

#### 17 §

Työnantaja ei saa kieltää virkamiestä liittymästä eikä kuulumasta yhdistykseen eikä painostaa tätä liittymään johonkin yhdistykseen tai kieltää siitä eroamasta.

#### 18 §

Työnantajan on huolehdittava siitä, että virkamiehelle annetaan virkasuhteesta johtuvat edut ja oikeudet sellaisina kuin ne hänelle kuuluvat.

Työnantajan on annettava virkamiehelle tämän pyynnöstä viivytyksettä palkkatodistus, josta ilmenevät palkan suuruus ja sen määräytymisen perusteet.

#### 19 §

Virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä.

Virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

#### 20 §

Virkamies ei saa vaatia, hyväksyä tai ottaa vastaan taloudellista tai muuta etua, jos se voi heikentää luottamusta virkamieheen taikka eduskuntaan tai sen virastoon.

#### 21 §

Virkamies, jonka tehtäviin kuuluu edustaa työnantajaa, ei saa toimia eduskuntaan palvelussuhteessa olevia edustavassa yhdistyksessä sellaisessa asemassa, että yhdistyksessä toimiminen on ristiriidassa sanotun virkatehtävän kanssa.

#### 22 §

Virkamiehen vaitiolovelvollisuudesta on voimassa, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), muussa laissa tai eduskunnan työjärjestyksessä säädetään.

#### 23 §

Virkamies ei saa ottaa vastaan eikä pitää sivutointoa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimeen kuuluvien tehtävien hoitamiseen, ellei työnantaja hakemuksesta myönnä hänelle siihen lupaa. Sivutoimilupa voidaan antaa myös määräajaksi ja rajoitettuna. Lupa voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä.

Harkittaessa sivutoimiluvan myöntämistä on otettava huomioon, että virkamies ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutoin haitata tehtävän asianmukaista hoitamista taikka kilpailevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnantajaa.

Virkamiehen on tehtävä ilmoitus työnantajalle sivutoimesta, johon kuuluvien tehtävien hoitaminen ei vaadi työajan käyttämistä. Työnantaja voi kieltää tällaisen sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen 2 momentissa säädetyillä perusteilla.

Sivutoimella tarkoitetaan virkaa sekä palkattua työtä ja tehtävää, josta virkamiehellä on oi-

keus kieltäytyä, samoin kuin ammattia, elinkeinoa ja liikettä.

Sivutoimen harjoittamista koskevan ilmoituksen tai lupahakemuksen yhteydessä esitetyt tiedot välimiesoikeusriidan asianosaisista ovat salassa pidettäviä.

#### **24 §**

Virkamies on velvollinen työnantajan pyynnöstä antamaan tälle virkasuhteen hoitamisen kannalta tarpeellisia terveydellisiä tietoja. Virkamies voidaan myös määrätä terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on tarpeen tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi. Työnantajan määräämistä tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuvat kustannukset suoritetaan asianomaisen eduskunnan viraston varoista.

#### **25 §**

Virkamies voidaan määräajaksi siirtää työskentelemään muun työnantajan kuin eduskunnan palveluksessa, jos siirto parantaa virkamiehen edellytyksiä virkatehtävien suorittamiseen tai edistää virkamiehen palvelussuhteen jatkumista tai virkamiehen työllistymistä ja jos vastaanottava työnantaja ja virkamies ovat antaneet siirtoon suostumuksensa. Virkamies on tämän määräajan virkasuhteessa siihen eduskunnan virastoon, josta hänet siirretään.

#### **5 luku**

### **Virkavapaus**

#### **26 §**

Virkamies saa keskeyttää työnteon, jos hänelle hakemuksesta myönnetään virkavapautta tai hän on suoraan lain nojalla virkavapaana. Työnteon keskeyttämisestä muilla perusteilla on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään. Virkavapaus voidaan myöntää myös hakemuksetta, jos virkamies ei ole voinut hakea virkavapautta ennen työnteon keskeytymistä tai jos keskeytymisen syystä on muutoin saatu riittävä selvitys.

Virkamies on virkavapaana sen ajan, jonka hän on kansanedustajana, valtioneuvoston jäsenenä tai Suomesta valittuna Euroopan parlamentin edustajana taikka suorittamassa palvelusta asevelvollisena tai varusmiespalvelusta vastaavaa vapaaehtoista asepalvelusta. Muutoin virkavapauden myöntäminen on viranomaisen harkinnassa, jollei joiltakin osin erikseen toisin säädetä tai sovita.

Virkavapaus voidaan myöntää myös osittaisena. Virkavapaana oleva virkamies voidaan lisäksi suostumuksensa perusteella erityisestä syystä määrätä suorittamaan joitakin virkatehtäviä.

#### **6 luku**

### **Varoitus**

#### **27 §**

Virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan antaa kirjallinen varoitus.

#### **7 luku**

### **Virkasuhteen päättäminen**

#### **28 §**

Virkasuhde voidaan molemmin puolin irtisanoa päättymään tietyn irtisanomisajan kuluttua tai, jos niin on sovittu, irtisanomisaikaa noudattamatta.

Työnantaja ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava. Tällaisena syynä ei voida pitää ainakaan:

1) virkamiehen sairautta, vikaa tai vammaa, paitsi jos siitä on ollut seurauksena virkamiehen työkyvyn olennainen ja pysyvä heikentyminen ja virkamiehellä on sen perusteella oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen;

2) virkamiehen osallistumista virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella yhdistyksen toimeenpanemaan työtaisteluun; eikä

3) virkamiehen poliittisia, uskonnollisia tai muita mielipiteitä taikka hänen osallistumistaan yhteiskunnalliseen tai yhdistystoimintaan.

Irtisanominen on tehtävä tässä pykälässä tarkoitettulla perusteella kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut työnantajan tietoon.

Työnantajan irtisanomisoikeutta voidaan lisäksi sopimuksella rajoittaa siten, että tämä saa käyttää sitä vain sopimuksessa mainituilla perusteilla.

Työnantaja ei saa irtisanoa virkamiestä raskauden johdosta. Jos työnantaja irtisanoa raskaana olevan virkamiehen, katsotaan irtisanomisen johtuvan raskaudesta, jollei työnantaja muuta perustetta näytä. Työnantaja ei saa irtisanoa virkamiestä erityisäitiysvapaan, äitiysvapaan, isyysvapaan tai vanhempainvapaan taikka hoitovapaan aikana eikä myöskään saatuaan tietää virkamiehen olevan raskaana tai käyttävän edellä mainittua oikeuttaan irtisanoa palvelussuhteen päättymään sanotun loman taikka hoitovapaan alkaessa tai aikana.

Määräajaksi nimetyn virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun määräaika on kulunut loppuun, jollei virkasuhde irtisanomisen johdosta ole päättynyt sitä ennen.

### 29 §

Sen lisäksi, mitä 30 §:ssä säädetään irtisanomisen perusteista, voidaan seuraavat virkamiehet irtisanoa, kun siihen on virkasuhteen luonne huomioon ottaen hyväksyttävä ja perusteltu syy:

1) eduskunnan kanslia: eduskunnan pääsihteeri, eduskunnan apulaispääsihteeri, eduskunnan hallintojohtaja, eduskunnan lainsäädäntöjohtaja, tieto- ja viestintäjohtaja ja kansainvälisten asiain yksikön johtaja;

2) valtiontilintarkastajien kanslia: kansliapäällikkö; sekä

3) eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia: kansliapäällikkö.

### 30 §

Työnantajalla on oikeus irtisanoa virkamies, jos:

1) virasto tai se yksikkö, jossa virkamies työskentelee, lakkaa; tai

2) virkamiehen tehtävät tai työnantajan mahdollisuudet tarjota virkamiehelle tehtäviä suori-

tettaviksi olennaisesti ja muutoin kuin tilapäisesti vähenevät.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua perustetta irtisanomiseen ei katsota olevan ainaakaan silloin, kun

1) irtisanomista on edeltänyt tai seurannut uuden henkilön ottaminen samankaltaisiin tehtäviin eikä työnantajan toimintaedellytyksissä ole vastaavana aikana tapahtunut muutoksia;

2) irtisanomisen syyksi ilmoitetut tehtävien uudelleenjärjestelyt eivät tosiasiallisesti vähennä tarjolla olevia tehtäviä tai muuta tehtävien laatua;

3) irtisanomisen syyksi on ilmoitettu kone- tai laitehankinnat, mutta virkamies olisi ammattitaitoonsa nähden voitu tai voitaisiin työnantajan toimesta kouluttaa näiden koneiden ja laitteiden käyttöön; tai

4) irtisanomisen syyksi on ilmoitettu henkilöstön vähentämisestä aiheutuva kustannussäästö, mutta tämä säästö on niin vähäinen, että sitä ei voida pitää työnantajan ja virkamiehen olosuhteet huomioon ottaen irtisanomisen todellisenä syynä.

Työnantajalla ei kuitenkaan ole oikeutta irtisanoa virkamiestä 1 momentissa säädetystä syystä, jos virkamies voidaan samassa virastossa ammattitaitoonsa ja kykyynsä nähden kohtuudella sijoittaa uudelleen tai kouluttaa uusiin tehtäviin taikka jos virka 5 §:n nojalla siirretään toiseen virastoon.

Mitä 28 §:n 4 ja 5 momentissa säädetään irtisanomisoikeuden rajoittamisesta, koskee vastaavasti myös tässä pykälässä tarkoitettuja irtisanomisperusteita lukuun ottamatta tilannetta, jossa eduskunnan virasto lakkautetaan.

### 31 §

Työnantaja ja virkamies voivat sopia virkasuhteen päättymisestä irtisanomisen johdosta välittömästi. Virkamiehellä on virkasuhteen päättyessä välittömästi kuitenkin oikeus irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen, jos työnantaja on irtisanonut virkamiehen.

Työnantaja voi ennen irtisanomisajan loppuun kulumista peruuttaa irtisanomisen, jos virkamies antaa siihen suostumuksensa. Virka-

mies saa peruuttaa irtisanoutumisensa ennen irtisanomisajan loppuun kulumista, jos työnantaja antaa siihen suostumuksensa.

### 32 §

Lomautetulla virkamiehellä on virkasuhteessa muutoin noudatettavasta irtisanomisajasta riippumatta oikeus irtisanoa virkasuhde päättymään milloin tahansa lomautusaikana, ei kuitenkaan, jos lomautuksen päättymisaika on jo hänen tiedossaan, viimeisen viikon aikana ennen lomautuksen päättymistä.

Jos työnantaja ennen lomautuksen päättymistä irtisanoo virkamiehen, on virkamies oikeutettu myös lomautuksen ajalta saamaan irtisanomisajan palkan, ei kuitenkaan, jos irtisanominen on muutoksenhaun johdosta kumottu.

Milloin lomauttaminen on tullut voimaan virkamiehen saamatta hyväkseen virkasuhteen lakkaamista koskevaa irtisanomisaikaa ja toistaiseksi voimassa oleva lomauttaminen on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 200 kalenteripäivää, lomautetulla virkamiehellä on virkasuhteen irtisanoessaan oikeus saada korvaus irtisanomisajan palkan menetyksestä samalla tavalla kuin työnantajan irtisanoessa virkasuhteen, jollei työnantaja viikon kuluessa irtisanomisen toimitamisesta tarjota virkamiehelle työtä.

### 33 §

Irtisanomisaika voidaan sopia enintään kuudeksi kuukaudeksi. Jos on sovittu pitemmästä ajasta, on sen sijasta noudatettava sanottua irtisanomisaikaa.

Irtisanomisaika voidaan sopimuksessa määrätä työnantajalle sitä aikaa pitemmäksi, jota virkamiehen on noudatettava irtisanoessaan virkasuhteen.

Jos muusta ei ole sovittu, työnantaja voi irtisanoa virkamiehen virkasuhteen päättymään aikaisintaan:

1) kahden kuukauden kuluttua, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä eduskuntaan tai valtioon yhteensä enintään viisi vuotta;

2) neljän kuukauden kuluttua, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä eduskuntaan

tai valtioon yhteensä yli viisi vuotta, mutta enintään 12 vuotta;

3) kuuden kuukauden kuluttua, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksettä eduskuntaan tai valtioon yhteensä yli 12 vuotta.

Virkamiehen irtisanoutuessa noudatetaan yhden kuukauden irtisanomisaikaa. Jos palvelussuhde eduskuntaan tai valtioon on jatkunut keskeytyksettä yhteensä enintään vuoden, noudatetaan kuitenkin 14 päivän irtisanomisaikaa, ja jos palvelussuhde eduskuntaan tai valtioon on jatkunut keskeytyksettä yhteensä yli kymmenen vuotta, kahden kuukauden irtisanomisaikaa.

### 34 §

Työnantaja voi muuttaa virkasuhteen os aikaiseksi irtisanomisajan päättymisestä lukien niillä perusteilla, joilla virkasuhde voidaan 30 §:n 1 momentin nojalla irtisanoa.

### 35 §

Milloin virkamies on irtisanottu muista kuin virkamiehestä johtuvista syistä, ja se eduskunnan virasto, jonka virasta virkamies irtisanottiin, 24 kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä tarvitsee työvoimaa samoihin tai samanlaisiin tehtäviin, tulee kyseisen viraston tiedustella paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko entisiä eduskunnan virkamiehiä etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä, ja myönteisessä tapauksessa tarjota tehtävää tai virkaa ensi sijassa näille entisille kelpoisuusvaatimukset täyttävälle virkamiehille. Tällöin saadaan virka täyttää haettavaksi julistamatta.

Viraston, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden täyttämisen, on korvattava virkamiehelle näin aiheuttamansa vahinko.

### 36 §

Virkamiehen virkasuhde voidaan heti purkaa, jos virkamies törkeästi rikkoo tai laiminlyö virkavelvollisuuksiaan.

### 37 §

Purkamisoikeus raukeaa, jollei syy ole jo aikaisemmin menettänyt merkitystään, kahden vii-

kon kuluttua siitä, kun työnantaja sai tiedon purkamisen aiheesta tai, jos syy on jatkuva, siitä kun saatiin tieto sen lakkaamisesta. Jos purkamista kohtaa pätevä este, saadaan purkaminen toimittaa kahden viikon kuluessa esteen lakkaamisesta.

Jos purkamista on lykätty asian esitutkinnan tai muun asian vaatiman selvityksen hankkimisen vuoksi, saadaan purkaminen toimittaa kahden viikon kuluessa siitä, kun esitutkinta lopetettiin tai selvitys on hankittu, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun aihe purkamiseen ilmaantui.

### 38 §

Virkamiehen eroamisikä on 65 vuotta.

Virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päätyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän. Työnantaja voi kuitenkin painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että virkamies voi jatkaa samassa virassa eroamisiän jälkeen määräajan, kuitenkin enintään yhden vuoden. Tämän määräajan kuluttua loppuun virkasuhde päättyy ilman irtisanomista. Päätös virkamiehen oikeuttamisesta jatkamaan virassa on tehtävä ennen kuin virkamies on saavuttanut eroamisiän.

Työnantaja voi painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetty virkamies, joka toimikautensa aikana saavuttaa eroamisiän, voi jatkaa tehtävässään toimikautensa loppuun, kuitenkin enintään yhden vuoden. Tällöin virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun määräaika on kulunut loppuun.

## 8 luku

### Lomauttaminen

### 39 §

Jos työnantaja voisi 30 §:n 1 momentin nojalla irtisanoa virkamiehen, virkamies voidaan 14 päivän ilmoitusaikaa noudattaen lomauttaa si-

ten, että virkamiehen virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään määräajaksi tai toistaiseksi virkasuhteen muutoin pysyessä voimassa.

Virkamies voidaan 1 momentissa säädetyllä tavalla lomauttaa enintään 90 päivän ajaksi, jos virkamiehen tehtävät tai työnantajan mahdollisuudet tarjota tehtäviä suoritettaviksi ovat tilapäisesti vähentyneet, eikä työnantaja voi kohdulla järjestää virkamiehelle muita tehtäviä tai työnantajan tarpeisiin sopivaa koulutusta samassa virastossa. Virkaehtosopimuksella ei voida sopia edellä tarkoitetun lomautuksen enimmäisajan pidentämisestä.

Virkasuhteen kestäessä voidaan työnantajan tai virkamiehen aloitteesta sopia virkamiehen lomauttamisesta. Virkaehtosopimuksella tai 59 §:ssä tarkoitetulla yhteistoimintasopimuksella voidaan sopia lomauttamisesta toisinkin kuin 1 ja 2 momentissa säädetään.

### 40 §

Lomauttaminen ei estä virkamiestä ottamasta lomautuksen ajaksi muuta työtä.

Virkamies säilyttää lomautusaikana oikeuden asua hänen käyttöönsä palvelussuhteen perusteella annetussa asunnossa. Tärkeän syyn niin vaatiessa työnantaja voi antaa virkamiehelle, jonka virantoimitus on keskeytyneenä lomautuksen vuoksi, käytettäväksi muun soveliaan asunnon. Tästä aiheutuvat muuttokustannukset korvataan työnantajan varoista.

### 41 §

Lomautuksen välttämättömyyden tultua työnantajan tietoon tämän on annettava lomautuksesta välittömästi ja mikäli mahdollista viimeistään kolme kuukautta ennen lomautuksen alkamista ennakoilmoitus asianomaisille luottamusmiehille ja virkamiesyhdistyksille ja lomautuksen kohdistuessa vähintään kymmeneen virkamiehen myös työvoimaviranomaiselle. Ennakoilmoituksessa tulee mainita lomautuksen syy, arvioitu alkamisaika ja kesto sekä lomautettavien virkamiesten arvioitu lukumäärä ammattiryhmittäin.

42 §

Edellä 41 §:ssä tarkoitettu ilmoitus lomautuksesta annetaan virkamiehelle henkilökohtaisesti ja asianomaiselle virkamiesyhdistykselle. Ilmoituksessa tulee mainita lomautuksen syy, sen alkamisaika ja määräaikaisen lomautuksen kesto sekä toistaiseksi tapahtuvan lomautuksen osalta sen arvioitu kesto. Työnantajan on virkamiehen pyynnöstä annettava lomautuksesta kirjallinen todistus. Ilmoitus lomautuksesta on lisäksi annettava tiedoksi asianomaiselle luottamusmiehelle ja lomautuksen kohdistuessa vähintään kymmeneen virkamieheen myös työvoimaviranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole tapauksissa, joissa työnantajalla muun syyn kuin lomautuksen vuoksi ei ole lomautusaikaan kohdistuvaa palkanmaksuvelvollisuutta.

Työnantaja voi virkamiehen suostumuksella muuttaa lomautuksen alkamis- tai päättymisaikaa tai peruuttaa lomautuksen. Jos virkamies on lomautettu toistaiseksi, on työn alkamisesta ilmoitettava vähintään viikkoa ennen.

9 luku

**Virantoimituksesta pidättäminen**

43 §

Virkamies voidaan pidättää virantoimituksesta:

1) rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi, jos näillä voi olla vaikutusta virkamiehen edellytyksiin hoitaa tehtäväänsä;

2) jos virkamies kieltäytyy 24 §:ssä tarkoitettua tarkastuksista tai tutkimuksista taikka jos hän kieltäytyy antamasta sanotun pykälän mukaisesti terveydentilaansa koskevia tietoja;

3) jos virkamiehellä on sellainen sairaus, joka haittaa olennaisesti viran hoitoa; sekä

4) välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos irtisanomisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti osoittaa virkamiehen siinä määrin soveltumattomaksi tehtäväänsä, ettei virantoimitusta voida

jatkaa tai jos virantoimituksen jatkuminen irtisanomisan voi vaarantaa turvallisuutta.

Virantoimituksesta pidättämisen tapahtuessa 1 momentin 4 kohdan nojalla virkamiehellä on kuitenkin oikeus irtisanomisan palkkaan.

Virantoimituksesta pidättämisestä päättäneen tulee seurata virantoimituksesta pidättämisen perusteita ja tarvittaessa olosuhteiden muuttua tehdä asiassa uusi päätös. Virantoimituksesta pidättämisen jatkaminen tulee ottaa viipymättä ratkaistavaksi virkamiehen sitä vaatiessa.

10 luku

**Palvelussuhteen ehtojen määräytyminen**

44 §

Virkamiesten palvelussuhteen ehdoista on voimassa, mitä niistä virkaehtosopimuksilla määrätään. Palvelussuhteen ehtoja eivät ole eduskunnan ja sen virastojen järjestysmuodon perusteet tai muu virkakoneiston järjestely, viran perustaminen tai lakkauttaminen, eduskunnan ja sen virastojen tehtävät tai sisäinen työnjako, työn johtaminen, työmenetelmät eikä virkasuhteen syntyminen taikka sen lakkaaminen, lukuun ottamatta irtisanomisaikaa ja irtisanomisen perustetta.

Sopia ei saa:

1) virkaan vaadittavista kelpoisuusehdoista, nimitysperusteista eikä virkamiehen velvollisuuksista;

2) eläkkeistä, perhe-eläkkeistä tai niihin verrattavista muista eduista, virkasuhdeasuntojen vuokrien määrästä tai eduskunnan ja sen virastojen muun omaisuuden käyttämisestä lukuun ottamatta eduskunnan tai sen virastojen sekä sen virkamiesten välisessä yhteistoimintatehtävässä toimivan henkilön työtiloja ja työvälineitä; eikä

3) niistä asioista, joista työehtosopimuksilla ei voida työntekijöiden osalta sopia.

Asiasta, josta ei ole voimassa virkaehtosopimusta, on voimassa mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään taikka virkamiehen kanssa sovitaan. Virkaehtosopimuksen määräys, joka on 1 tai 2 momentin vastainen, on mitätön.

## 45 §

Voimassa olevan virkaehtosopimuksen tarkentamisesta voidaan tehdä virkaehtosopimus (*tarkentava virkaehtosopimus*). Neuvottelumenettelystä sekä työrauhan turvaamista koskevas- ta tai muusta sellaisesta menettelystä voidaan tehdä erillinen sopimus (*pääsopimus*). Samoin voidaan tehdä erillinen sopimus virkamiesasioi- den hoitamisessa noudatettavista menettelyta- voista (*yleissopimus*).

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla yleissopi- muksella ei saa poiketa muualla laissa säädetyis- tä menettelytavoista. Muutoin 1 momentissa mainituista sopimuksista on voimassa, mitä vir- kaehtosopimuksesta säädetään.

## 46 §

Neuvottelu- ja sopimusosapuolia ovat:

- 1) kansliatoimikunta; sekä
- 2) virkamiesten puolelta sellainen rekisteröi- ty yhdistys, jonka varsinaisiin tarkoituksiin kuu- luu eduskunnan virkamiesten etujen valvomi- nen virkasuhteissa (*virkamiesyhdistys*) ja jonka kanssa kansliatoimikunta harkitsee tarkoituk- senmukaiseksi neuvottelujen käymisen ja virka- ehtosopimuksen tekemisen.

Kansliatoimikunta voi erikseen määrätä, ket- kä edustavat työnantajaa tässä luvussa tarkoite- tuissa neuvotteluissa tai työtaistelun sattuessa taikka joiden tehtäviin muutoin kuuluu toimia työnantajan edustajana. Työnantajaa edustavien virkamiesten palvelussuhteen ehdot määrää kansliatoimikunta.

## 47 §

Virkaehtosopimus on tehtävä kirjallisesti. So- pimus voidaan tehdä myös siten, että sopimuk- sen sisältö merkitään neuvotteluosapuolten pitä- mässä neuvottelussa laadittuun pöytäkirjaan, joka yhteisesti sovitulla tavalla todetaan oikeak- si.

Virkaehtosopimukseen ovat sidotut:

- 1) kansliatoimikunta ja eduskunnan virastot;
- 2) ne virkamiesyhdistykset, jotka ovat teh- neet virkaehtosopimuksen tai jälkeensä aikai-

sempien sopimukseen osallisten suostumuksella kirjallisesti siihen yhtyneet;

- 3) ne virkamiehet, jotka ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet sopimukseen sido- tun virkamiesyhdistyksen jäseniä.

Kansliatoimikunta ei muissa kuin 46 §:n 2 momentissa ja 49 §:ssä tarkoitetuissa tapauksis- sa saa määrätä tai sopia virkaehtosopimuksen soveltamisalalla sopimuksen ulkopuolella ole- van virkaehtosopimuksen tarkoittamaa työtä suorittavan virkamiehen palvelussuhteen ehtoja sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtoso- pimuksen kanssa.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, on nouda- tettava ainoastaan sikäli kuin eduskunta tai sen virasto, yhdistys tai virkamies ei ole sidottu ai- kaisempaan toisin ehdoin tehtyyn virkaehtosopi- mukseen taikka mikäli virkaehtosopimuksessa itsessään ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

## 48 §

Virkaehtosopimuksen, jota ei ole tehty määrä- ajaksi, voi sopimukseen osallinen, mikäli irtisa- nomisajasta ei ole toisin sovittu, irtisanoa päät- tymään kolmen kuukauden kuluttua. Pitemmäk- si ajaksi kuin neljäksi vuodeksi tehty virkaehto- sopimus on neljän vuoden kuluttua voimassa niin kuin virkaehtosopimus, jonka voimassaolo- aikaa ei ole määrätty. Mitä edellä on sanottu, koskee myös pääsopimusta, kuitenkin niin, että sen osalta irtisanomisaika on kuusi kuukautta.

Virkaehtosopimuksen irtisanominen on toi- mitettava kirjallisesti.

Vaikka virkaehtosopimus on lakannut ole- masta voimassa, on siinä määrättyjä palvelus- suhteen ehtoja edelleen noudatettava, kunnes uusi sopimus on tehty ja tullut voimaan, jollei toisin ole sovittu tai 44 §:n 3 momentista muuta johdu.

## 49 §

Kansliatoimikunta voi tehdä eduskunnan kanslian, valtiontilintarkastajien kanslian ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virka- miehen sekä Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan kanssa kirjallisen sopimuksen pal- velussuhteessa noudatettavista ehdoista. Muun

Valtiontalouden tarkastusviraston virkamiehen kanssa tällaisen sopimuksen voi tehdä pääjohtaja. Sopimuksessa ei saa sopia asiasta, josta 44 §:n mukaan ei saa sopia. Sopimuksella ei saa myöskään sopia virkaehtosopimuksessa sovittuja palvelussuhteen ehtoja huomommista ehdoista.

Virkamiehen irtisanomista tai virkasuhteen purkamista pidetään samalla sopimuksen irtisanomisena.

## 11 luku

### Työrauha ja työriidat

#### 50 §

Muuhun voimassa olevaa palvelussuhdetta koskevaan työtaistelutoimenpiteeseen kuin työnsulkuun tai lakkoon ei saa ryhtyä.

Myös 1 momentissa mainitut työtaistelutoimenpiteet ovat kiellettyjä, jos niillä pyritään vaikuttamaan muihin kuin 44 §:n mukaan sopimuksenvaraisiin asioihin tai jos laissa on niin erikseen säädetty. Kielto koskee muita kuin 44 §:n mukaan sopimuksenvaraisia asioita silloinkin, kun niistä voidaan tehdä 45 §:n mukaan pääsopimus tai yleissopimus.

*Työnsululla* tarkoitetaan kansliatoimikunnan toimeenpanemaa ja *lakolla* virkamiesyhdistyksen eduskuntaan tai sen virastoihin kohdistamaa työnseisausta, jonka tarkoituksena on vastapuolen painostaminen työriidassa keskeyttämällä työnseisauksen piiriin kuuluvien virkamiesten kaikkien virkatehtävien suorittaminen.

Virkamies ei saa osallistua lakkoon muutoin kuin siihen ryhtyneen virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella. Edellä 46 §:n 2 momentissa tarkoitetut virkamiehet eivät saa ryhtyä työtaistelutoimenpiteisiin.

#### 51 §

Virkaehtosopimukseen sidottu ei saa sopimuksen voimassa ollessa ryhtyä työtaistelutoimenpiteisiin sopimuksen pätevydestä, voimassaolosta tai oikeasta sisällöstä taikka sopimukseen perustuvasta vaatimuksesta syntyneen riidan ratkaisemiseksi, voimassa olevan sopimuk-

sen muuttamiseksi tai uuden sopimuksen aikaansaamiseksi. Tätä työrauhavelvoitetta voidaan virkaehtosopimuksessa laajentaa. Pääsopimuksen, yleissopimuksen tai muun ainoastaan erityiskysymyksiä koskevan sopimuksen voimassaolo ei estä ryhtymästä työtaistelutoimenpiteisiin uuden muita kysymyksiä koskevan sopimuksen aikaansaamiseksi, ellei toisin ole sovittu.

#### 52 §

Virkamiesyhdistys on velvollinen valvomaan, että siihen kuuluvat virkamiehet pidättäytyvät 50 §:ssä kielletyistä työtaistelutoimenpiteistä.

Virkaehtosopimukseen sidottu yhdistys on velvollinen huolehtimaan, että virkamiehet, joita sopimus koskee, eivät riko 51 §:n mukaista työrauhavelvoitetta eivätkä sopimuksen määräyksiä.

Yhdistykselle 1 ja 2 momentin mukaan kuuluva velvollisuus sisältää myös sen, ettei se saa tukea tai avustaa kiellettyjä työtaistelutoimenpiteitä eikä muullakaan tavalla myötävaikuttaa sellaisiin toimenpiteisiin, vaan on velvollinen pyrkimään niiden lopettamiseen.

#### 53 §

Virkamies ei ole velvollinen suorittamaan salitun työnsulun, lakon tai 44 §:n mukaan sopimuksenvaraisia asioita koskevan saarron alaisia tehtäviä. Työtaistelun piiriin kuulumattoman virkamiehen on täytettävä tavanomaiset virka-velvollisuutensa, minkä lisäksi hän on velvollinen tekemään suojelutyötä. Mitä 50 §:n 2 momentissa on säädetty ei estä työtaistelun piiriin kuuluvaa virkamiestä tekemästä suojelutyötä.

Suojelutyöllä tarkoitetaan työtä, jonka suorittaminen työtaistelua toimeenpantaessa on välttämätöntä sellaisen omaisuuden suojelemiseksi, joka työtaistelun johdosta erityisesti vaarantuu.

#### 54 §

Eduskunnan kansliaan kuuluvien keskuskanslian, valiokuntasihteeristön ja hallinto-osaston virkamiehellä ei ole oikeutta osallistua työtaistelutoimenpiteeseen. Myöskään työnantaja ei saa

kohdistaa työtaistelutoimenpidettä kyseiseen virkamieheen.

## 12 luku

### **Seuraamukset virkaehtosopimuksen sekä 10 ja 11 luvun säännösten rikkomisesta**

#### 55 §

Virkaehtosopimukseen sidotun, joka tietoisesti rikkoo tai jonka olisi perustellusti pitänyt tietää rikkovansa sopimuksen määräyksiä, työtuomioistuim voi tuomita maksamaan hyvityssakon.

Jos työnantaja menettelee 50 tai 51 §:n vastaisesti tai jos virkamiesyhdistys rikkoo tai jättää noudattamatta, mitä 50—52 §:ssä säädetään, on työnantajan tai virkamiesyhdistyksen, jollei virkaehtosopimuksessa ole toisin määrätty, maksettava vahingonkorvauksen sijasta hyvityssakko.

Hyvityssakon määrä saa työnantajan osalta olla enintään 12 000 euroa tai yhdistyksen osalta olla enintään 5 000 euroa ja virkamiehen osalta enintään 100 euroa.

#### 56 §

Hyvityssakkoa tuomittaessa on otettava huomioon kaikki esille tulleet seikat, kuten vahingon suuruus, syyllisyyden määrä, toisen osapuolen rikkomukseen mahdollisesti antama aihe ja yhdistyksen koko. Erityisestä syystä voidaan hyvityssakko jättää tuomitsematta.

Hyvityssakko tuomitaan maksettavaksi, jollei virkaehtosopimuksessa ole toisin määrätty, vahinkoa kärsineelle tai, jos vahinkoa ei ole syntynyt, sille asianosaiselle, jonka vaatimuksesta tuomio on annettu. Jos hyvitykseen oikeutettuja asianosaisia on useita, on tuomiossa määrättävä, ottaen huomioon kunkin asianosaisen ja niiden jäsenten ja edustettavien kärsimän vahingon suuruus, miten tuomittu määrä on asianosaisten kesken jaettava.

#### 57 §

Jos virkaehtosopimuksen määräyksiä on niin olennaisesti rikottu, ettei toisilta sopimukseen

sidotuilta kohtuudella voida vaatia sopimussuhteen jatkamista, työtuomioistuim voi julistaa sopimuksen heti purkautuneeksi. Kun sopimus on jotakin virkamiesyhdistystä vastaan ajatun kanteen johdosta julistettu purkautuneeksi, voidaan sopimus kahden viikon kuluessa irtisanoa muihinkin yhdistyksiin nähden.

Jos sopimus on yhdistyksen kanteesta julistettu purkautuneeksi, on muullakin yhdistyksellä, joka on sopimukseen osallinen, oikeus kahden viikon kuluessa irtisanoa sopimus.

Näin irtisanottu sopimus lakkaa heti olemasta voimassa.

#### 58 §

Virkamiehen osallistumista virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen ei ole 54 §:ssä tarkoitettuja työtaistelutoimenpiteitä lukuun ottamatta pidettävä virkarikoksena eikä perusteena virkasuhteen purkamiseen.

## 13 luku

### **Yhteistoimintajärjestelmät**

#### 59 §

Edellä 44 ja 45 §:ssä tarkoitettujen sopimusten noudattamista, osapuolten välillä syntyvien erimielisyyksien tarkoituksenmukaista, oikeudenmukaista ja nopeaa selvittämistä, työrauhan ylläpitämistä sekä työsuojelua koskevien kysymysten tarkoituksenmukaista hoitamista varten voidaan osapuolten välillä sopia luottamusmiesjärjestelmästä, työsuojeluorganisaatiosta sekä muusta yhteistoimintamenettelystä.

## 14 luku

### **Erinäisiä säännöksiä virkaehtosopimusasioissa**

#### 60 §

Virkamiestä ei saa ilman erittäin pakottavaa syytä estää osallistumasta virkamiesyhdistyksen edustajana 10 ja 11 luvussa tarkoitettuihin neuvotteluihin.

61 §

Työtaistelun piiriin kuuluvalla virkamiehelle ei suoriteta palkkausta ja muita taloudellisia etuja siltä ajalta, minkä työnteko on estynyt eduskuntaan tai sen virastoon kohdistetun työtaistelutoimenpiteen vuoksi. Niitä ei myöskään suoriteta työnantajan toimeenpaneman työnsulun piiriin kuuluvalla virkamiehelle. Virkamiehellä on kuitenkin oikeus virka-asunnon käyttämiseen työtaistelun aikana.

62 §

Virkamies ei saa valittamalla hakea muutosta 44 §:ssä tarkoitetussa asiassa taikka saattaa sitä oikaisuvaatimuksin käsiteltäväksi, jos hänellä tai virkamiesyhdistyksellä on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa.

15 luku

**Muutoksenhaku virkasuhdeasioissa**

63 §

Virkamies, joka katsoo, ettei työnantaja ole antanut hänelle palvelussuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta sellaisena kuin se olisi ollut suoritettava, saa kirjallisesti vaatia oikaisua työnantajalta, jonka on annettava asiassa päätös. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla. Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä asiassa, joka kuuluu työtuomioistuimen toimivaltaan, jollei työtuomioistuin työtuomioistuimesta annetun lain (646/1974) 1 §:n 2 momentin nojalla ole päättänyt olla ratkaisematta asiaa.

Päätöksestä, jolla työnantaja on antanut varoituksen, lomauttanut tai irtisanonut virkamiehen, purkanut virkasuhteen tai pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta taikka ratkaissut virkamiehen sivutointa koskevan asian, samoin kuin 1 momentissa tarkoitetun oikaisuvaatimuksen johdosta annetusta päätöksestä saadaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Asia on käsiteltävä korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

Nimityspäätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Päätös virkamiehen lomauttamisesta tai virkamiehen pidättämisestä virantoimituksesta tulee noudatettavaksi valituksesta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin päättä.

Virkamiehen virkasuhteen katsotaan jatkuneen katkeamatta, jos virkamiehen irtisanominen tai virkasuhteen purkaminen on lainvoimaisen päätöksen mukaan tapahtunut ilman tässä laissa säädettyä perustetta.

16 luku

**Erinäisiä säännöksiä virkasuhdeasioissa**

64 §

Virkamiehellä, joka ilman 8 §:ssä tarkoitettua perustetta on nimitetty määräajaksi tai joka ilman pätevää syytä on toistuvasti peräkkäin nimitetty määräajaksi, on oikeus virkasuhteen päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä eduskunnan virkamieheksi, saada työnantajalta vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Korvausta on haettava kuuden kuukauden kuluessa virkasuhteen päättymisestä. Hakemus, jolla hallintoriita-asia saatetaan vireille, on toimitettava Helsingin hallinto-oikeudelle.

65 §

Aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden määrä saadaan periä takaisin myös siten, että se vähennetään seuraavan tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä virkamiehen palkasta, jos hän on edelleen eduskunnan palveluksessa.

Kulloinkin suoritettavasta palkasta ei saa 1 momentin nojalla periä enempää kuin mitä palkasta lain mukaan saadaan ulosmitata. Takaisinperintää aloitettaessa on sen peruste ja takaisinperittävä määrä ilmoitettava virkamiehelle.

66 §

Aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden takaisinperintä on aloitettava 65 §:ssä säädetty-

lä tavalla tai pantava vireille muussa järjestyksessä kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana aiheeton palkan tai muun taloudellisen etuuden määrä on maksettu. Jollei takaisinperintää aloiteta tai panna vireille edellä säädetyssä määräajassa, on oikeus siihen menetetty.

#### 67 §

Jos virkamies laiminlyö niiden määräysten noudattamisen, jotka on annettu sairausvakuutuslain (364/1963) mukaan työnantajalle suoritettavaa päivä- tai äitiysrahan tai muun lakiin perustuvan etuuden hakemista varten, voidaan hänelle virkavapausajalta suoritettu palkka päivä- tai äitiysrahaa taikka muuta etuutta vastaavalta osalta periä takaisin seuraavan tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä.

#### 68 §

Virkasuhteessa aiheutuneen vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

Virkamiehen ei ole suoritettava työnantajalle eikä työnantajan ole suoritettava virkamiehelle korvausta vahingosta, joka aiheutuu työtaistelutoimenpiteestä johtuvasta työn keskeytymisestä, jollei työtaistelutoimenpide ole 10 tai 11 luvun säännösten tai virkaehtosopimuksen määräysten vastainen ja jollei keskeytyksestä aiheutunut haitta ole huomattava. Virkamies ei myöskään ole velvollinen suorittamaan työnantajalle korvausta vahingosta, joka aiheutuu työtaistelutoimenpiteestä johtuvasta työn keskeytymisestä, jos hän virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella on osallistunut yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen, vaikka työtaistelutoimenpide on edellä mainittujen säännösten ja määräysten vastainen.

Edellä 2 momentissa olevia virkamiehen korvausvastuun rajoittamisesta annettuja säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta virkamieheen, joka on ryhtynyt 54 §:ssä kiellettyyn työtaistelutoimenpiteeseen.

#### 69 §

Eduskunnan virkamies katsotaan eronneeksi aikaisemmasta virasta siitä ajankohdasta, josta hänet on nimitetty toiseen eduskunnan virkaan tai nimitetty valtion virkamieslaissa tarkoitettuun valtion virkaan, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, työnantaja voi myöntää virkavapautta eduskunnan virkamiehelle, joka on nimitetty määräajaksi tai koeajaksi valtion virkamieslaissa tarkoitettuun valtion virkaan.

Jos eduskunnan virkaan määräajaksi tai määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetty on ennestään nimitettynä eduskunnan virkaan, hän on virkavapaana tästä virasta sen ajan, jonka hän on ensiksi tarkoitettussa virassa tai määräaikaisessa virkasuhteessa.

#### 70 §

Virkasuhteen irtisanominen ja purkaminen on tehtävä kirjallisesti.

Ennen kuin virkamies pidätetään virantoimituksesta tai irtisanotaan 28 tai 29 §:n nojalla, virkasuhde puretaan tai virkamiehelle annetaan varoitus, on virkamiehelle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Virkamiesyhdistystä ja luottamusmiestä on kuultava ennen kuin virkamiehen lomauttamisesta, irtisanomisesta tai virantoimituksesta pidättämisestä taikka virkasuhteen purkamisesta tehdään päätös.

#### 71 §

Viran siirtämisestä viraston sisällä, virkamiehen siirtämisestä 25 §:n nojalla, virkasuhteen muuttamisesta osa-aikaiseksi, kirjallisen varoituksen antamisesta, virkamiehen lomauttamisesta, virantoimituksesta pidättämisestä, virkamiehen irtisanomisesta ja virkasuhteen purkamisesta päättää esittelystä:

1) eduskunnan kansliassa kansliatoimikunta niiden virkamiesten osalta, jotka kansliatoimikunta nimittää sekä eduskunnan pääsihteeri muiden virkamiesten osalta;

2) valtiontilintarkastajien kansliassa valtiontilintarkastajat;

3) eduskunnan oikeusasiamiehen kansliassa eduskunnan oikeusasiamies; ja

4) Valtiontalouden tarkastusvirastossa pääjohtaja.

Virkavapauden myöntämisestä on voimassa, mitä 1 momentissa säädetään, jollei muualla toisin säädetä.

Viran siirtämisestä toiseen eduskunnan virastoon päättää kansliatoimikunta.

Eduskunta päättää eduskunnan pääsihteerin ja Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan irtisanomisesta ja virkasuhteen purkamisesta sekä kansliatoimikunta virkavapauden myöntämisestä, virkamiehen siirtämisestä 25 §:n nojalla, virkasuhteen muuttamisesta osa-aikaiseksi, varoituksen antamisesta, virkamiehen lomauttamisesta ja virantoimituksesta pidättämisestä. Ennen päätöksentekoa kansliatoimikunnan on annettava irtisanomista ja virkasuhteen purkamista koskevassa asiassa lausuntonsa.

#### 72 §

Virkamiehellä on oikeus pyynnöstä saada työnantajalta todistus palvelussuhteen kestoajasta ja tehtävien laadusta (*työtodistus*). Lisäksi on, jos virkamies sitä pyytää, työtodistuksessa mainittava palvelussuhteen päättymisen syy ja arvolause virkamiehen osoittamasta työtaidosta, ahkeruudesta ja käytöksestä. Virkamiehen kuoltua on hänen kuolinpesällään oikeus saada työtodistus.

Jos työtodistusta pyydetään myöhemmin kuin 10 vuoden kuluttua palvelussuhteen päättymisestä, työnantaja on velvollinen antamaan työtodistuksen vain, jos siitä ei aiheudu kohtuutonta haittaa. Samalla edellytyksellä on kadonneen tai turmeltuneen työtodistuksen tilalle pyynnöstä annettava uusi todistus.

Työtodistukseen ei saa panna mitään sellaista merkintää eikä antaa sitä sellaisessa muodossa, jonka tarkoituksena on antaa virkamiehestä muita tietoja kuin mitä työtodistuksen sanamuodosta käy ilmi.

#### 73 §

Jollei neuvotteluja palvelussuhteen ehtojen tulkintaa koskevasta erimielisyydestä ole vaadit-

tu tai jollei muuta vaatimusta virkasuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden suorittamisesta ole tehty kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suoritus olisi pitänyt tehdä, on oikeus etuuteen menetetty.

#### 74 §

Eduskunnan virkamiehen oikeudesta eläkkeeseen sekä hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä säädetään erikseen.

#### 75 §

Eduskunnan virkamiehen kuoltua suoritetaan hänen omaisilleen valtion varoista ryhmähenkivakuutusta vastaavana etuna taloudellista tukea noudattaen soveltuvin osin, mitä kulloinkin voimassa olevassa eduskunnan virkaehtosopimuksessa määrätään.

Tuen myöntää ja maksaa hakemuksesta Valtiokonttori noudattaen soveltuvin osin valtion palveluksessa olleen henkilön kuoltua suoritettavan taloudellisen tuen myöntämisestä ja maksamisesta voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä.

#### 76 §

Kansliatoimikunta voi antaa tarkempia määräyksiä :

- 1) virkasuhteeseen liittyvästä hakumenettelystä;
- 2) virkasuhteeseen nimittämistä koskevasta menettelystä;
- 3) virkamiehen sivutointa koskevan asian ratkaisemisesta;
- 4) päätösvallasta ja menettelystä ikälisän tai muun säännönmukaisen palveluslisän myöntämistä koskevassa asiassa; sekä
- 5) kustannuksista, jotka aiheutuvat 14 ja 24 §:ssä tarkoitetuista tarkastuksista.

#### 17 luku

#### Voimaantulo

#### 77 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan eduskunnan virkamiehistä 22 päivänä joulukuuta 1994 annettu laki (1373/1994) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

78 §

Ennen tämän lain voimaantuloa suoritettut kielitutkinnot rinnastuvat 12 §:n 5 momentissa tarkoitettuihin tutkintoihin.

## 2.

### Eduskunnan päätös

#### eduskunnan kanslian ohjesäännön muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
kumotaan 13 päivänä helmikuuta 1987 hyväksytyn eduskunnan kanslian ohjesäännön (320/1987) 33 §,

muutetaan 32 §:n 1 momentin 1, 6, 7a, 8 ja 9 kohta, 34 §:n 3 momentti ja 35 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 32 §:n 1 momentin 1 kohta eduskunnan päätöksessä 752/1996 ja 34 §:n 3 momentti eduskunnan päätöksessä 722/2000, sekä

lisätään 32 §:n 1 momenttiin uusi 10—12 kohta, seuraavasti:

#### 20 §

Apulaispääsihteerin tehtävänä on sen lisäksi, mitä eduskunnan työjärjestyksessä ja tämän ohjesäännön 19 §:ssä säädetään:

3) johtaa ja valvoo valiokuntien apuna valiokuntien sihteerien toimintaa; sekä

#### *Erinäiset säännökset*

#### 32 §

Kelpoisuusehtona vaaditaan:

1) pääsihteeriltä ja apulaispääsihteeriltä oikeustieteen kandidaatin tutkinto tai muu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, hyvä perehtyneisyys lainvalmistelutyöhön sekä eduskuntatyön hyvä tuntemus,

6) toimistopäälliköltä, tietohallintopäälliköltä, henkilöstöpäälliköltä, apulaistoimistopäälliköltä ja atk-päälliköltä soveltuva ylempi korkea-

koulututkinto sekä hyvä perehtyneisyys toimiston toimialaan kuuluviin asioihin;

7 a) kirjaston johtajalta, johtavalta tietosiantuntijalta, palvelujohtajalta, arkistopäälliköltä, verkkopalveluasiantuntijalta soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu informaatioalan opinnot, sekä hyvä perehtyneisyys toimintayksikön toimialaan kuuluviin asioihin;

8) turvallisuuspäälliköltä oikeustieteen kandidaatin tutkinto tai muu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja hyvä perehtyneisyys toimintayksikön toimialaan kuuluviin asioihin;

9) eduskuntasihteeriltä oikeustieteen kandidaatin tutkinto tai muu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja perehtyneisyyttä lainvalmistelutyöhön tai eduskuntatyön tuntemusta;

10) kansainvälisten asiain yksikön apulaisjohtajalta ja kansainvälisten asiain neuvokselta soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja kansainvälisten asiain sihteeriltä soveltuva korkeakoulututkinto sekä hyvä perehtyneisyys yksikön toimialaan kuuluviin asioihin;

11) työterveyslääkäriltä lääketieteen lisen-  
siaatin tutkinto sekä hyvä perehtyneisyys työter-  
veyshuoltoon; sekä

12) intendentiltä soveltuva ylempi korkea-  
koulututkinto sekä hyvä perehtyneisyys viran  
toimialaan kuuluiin asioihin.

34 §

Toimistopäällikön sijaisena toimii apulaistoi-  
mistopäällikkö. Hallintotoimiston toimistopääl-  
likön sijaisena toimii henkilöstöpäällikkö, kiin-  
teistötoimiston toimistopäällikön sijaisena toi-

mii turvallisuuspäällikkö ja tietohallintopäälli-  
kön sijaisena ATK-päällikkö.

35 §

Toimintayksiköiden sekä virkamiesten tehtä-  
vistä ja työnjaoista määrätään tarvittaessa tar-  
kemmin kansliatoimikunnan ja asianomaisten  
esimiesten päätöksillä.

Tämä päätös tulee voimaan päivänä kuuta  
200 .

3.

## Eduskunnan päätös

### valtiontilintarkastajien johtosäännön 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan 20 päivänä kesäkuuta 2000 hyväksytyn valtiontilintarkastajien johtosäännön  
(745/2000) 8 § seuraavasti:

8 §

*Kokouksessa päätettävät asiat*

Valtiontilintarkastajien kokouksessa pääte-  
tään:

1) valtiontalouden valvonnan yleisistä pe-  
riaatteista;

2) valtiontilintarkastajien oman toiminnan  
järjestämisestä, siihen liittyvien aloitteiden ja  
lausuntojen antamisesta sekä asiantuntijoiden  
kutsumisesta valtiontilintarkastajien kokouk-  
seen;

3) valtiontilintarkastajien talousarvioehdo-  
tuksen antamisesta;

4) valtiontilintarkastajien kertomuksen sisäl-  
löstä ja sen antamisajankohdasta;

5) pyynnöstä ministerille ryhtyä perustuslain  
47 §:n 1 momentin mukaisiin toimiin silloin,  
kun valtiontilintarkastajien pyytämää tietoa ei  
ole saatu;

6) valtiontilintarkastajien kanslian virkojen  
perustamista, määräaikaistamista, lakkauttamis-  
ta tai muuttamista koskevan esityksen tekemi-  
sistä kansliatoimikunnalle sekä virkamiehen ni-  
mittämisestä, irtisanomisesta, siirtämisestä, vir-  
kavapaudesta ja eron myöntämisestä, varoituk-  
sesta, virantoimituksesta pidättämisestä ja ter-  
veystarkastukseen määräämisestä; sekä

7) muista valtiontilintarkastajien tärkeiksi  
katsomista asioista.

Tämä päätös tulee voimaan päivänä kuuta  
200 .

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2003

**Paavo Lipponen**  
Eduskunnan puhemies

**Seppo Tiitinen**  
Eduskunnan pääsihteeri